

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

Redacția:
Str. A. D. Xenopol No. 11.
Administrația:
Parcul Ștefan cel Mare No. 8.

Apare
la 1 și la 15 a fiecărei luni

ABONAMENT:
Parohiile : 200 Lei
Particulari : 160 Lei
Membrii Agrului 100 Lei

No. 3009/1933.

Funcționarea asociațiilor religioase

Spre orientarea Ven. Cler diecezan publicăm mai jos deciziunea No. 114.119/11.889/1933 a On. Minister al Instrucțiunii și Cultelor, prin care se înlocuiește deciziunea No. 224.536/1929, publicată în No. 13—14 din 1928 al Vestitorului, cu privire la organizarea și funcționarea asociațiilor religioase. Noua deciziune s'a publicat în Monitorul Oficial No. 193 din 21 August 1933.

Deciziune

Având în vedere dispozițiunile art. 5 și 22 din Constituție și prevederile legii pentru regimul general al cultelor referitoare la garantarea libertății de credință și satisfacerea necesităților de ordin moral superior în cadrul legilor organice ale Statului român, ținând seamă însă de faptul că unele credințe religioase, atât prin conținut cât și prin forma lor exterioară de manifestare, ating moralitatea publică, ordinea și siguranța Statului,

Decidem :

Art. 1. — Este cu desăvârșire interzisă activitatea următoarelor asociațiuni religioase: Asociația Internațională a Studenților în Biblie, Mileniștii, Martorii lui Iehova (sau Martorii lui Dumnezeu sau Martorii lui Dumnezeu-Iehova), Penii costaliștii, Biserica lui Dumnezeu Apostolică, Nazarenii, Inocențiștii, Hliștii (Hlăstăii), Adventiștii-Reformiști și Secerătorii, întru cât doctrinele lor aduc atingere legilor și instituțiilor Statului, iar prin practicile lor contravin ordinii publice și moralității.

Art. 2. — Se vor bucura de drepturile și libertățile pe care Constituția le acordă asociațiilor în genere, asociațiile religioase adventiste de ziua 7-a, Bapțiștii și Creștinii după Evanghelie.

Art. 3. — În interesul Statului, al respectului credinței și cultului, garantate de Constituție locuitorilor țării, asociațiunile religioase prevăzute la art. 2 sunt autorizate de Ministerul Cultelor să funcționeze în următoarele condițiuni:

a) Se vor considera ca membri ai asociației religioase respective persoanele care prezintă dovada că au aderat la acea asociație religioasă dela întemeierea ei sau au fost înscrise în registrul de membri ai asociației înainte de 22 Aprilie 1928

Pe lângă acestea pot face parte din asociație persoanele care vor prezenta adevărta (formularul Nr. 6) dela oficiul stării civile, că au părăsit cultul cărui aparțineau mai înainte, conform art. 45 din legea pentru regimul general al Cultelor.

PARTEA OFICIALĂ

Toți cei care părăsesc un cult sunt obligați să achite toate contribuțiunile pentru anul în curs, la care au fost impuși înainte de declarația părăsirii cultului, conform art. 46 din legea pentru regimul general al Cultelor.

Schimbarea cultului, conform art. 44 din legea pentru regimul general al Cultelor, trebuie să fie liber consimțită. În caz că o astfel de schimbare s'a făcut prin violență morală, prin promisiuni de avantaje, prin constrângere materială sau prin înșelăciune se va pedepsi cu retragerea autorizației de funcționare a asociației religioase în genere sau a uneia din formațiunile sale parțiale, în care s'au petrecut astfel de cazuri, dacă aceasta nu a pedepsit ea însăși imediat pe făptuitorii;

b) Organizațiile centrale județene sau pe mai multe județe, sub orice denumire, ale uneia din asociațiunile religioase autorizate și care funcționează pe baza unui statut aprobat de Ministerul Cultelor, vor ține câte un registru de toți membrii înscrși, înștiințând din 6 în 6 luni, la începutul fiecărui semestru, prefectura sau prefecturile județelor respective de toate schimbările survenite în registrul membrilor în cursul semestrului încheiat.

Adunările locale, făcând sau nu parte din comunități aprobate de Ministerul Cultelor, vor ține de asemenea registre de numele, naționalitatea, profesiunea și domiciliul aderenților, prezentând la aceleași intervale copii semnate de conducătorul local pe propria să răspundere la primăriile unităților administrative respective.

Primăriile vor înainta prefecturii respective din 6 în 6 luni tablouri de numărul aderenților diferitelor asociațiuni religioase în cursul semestrului încheiat, iar prefecturile la rândul lor vor înainta astfel de tablouri generale din tot județul Ministerelor de Culte și Interne în aceleași intervale;

c) Cererile pentru autorizarea de funcționare a adunărilor locale, care nu fac parte din comunități aprobate de Ministerul Cultelor, precum și înființarea de noi filiale ale comunităților existente, se vor înainta prin prefectura județului respectiv Ministerului Cultelor. Ele vor trebui să cuprindă:

1. Numele asociației religioase.
2. Dacă admit sau nu persoane duhovnicești și denumirea lor.
3. Localitatea în care își desfășoară activitatea.
4. Locul unde se află casa de rugăcini.
5. Un tablou cuprinzând numele și pronumele, cetățenia, profesiunea și domiciliul membrilor adunării locale, cu indicația pentru fiecare dacă e membru al acelei asociații religioase prin naștere sau prin schimbarea cultului și de când anume.
6. Numele și pronumele, profesiunea, naționalitatea și domiciliul conducătorului local responsabil.

Cererea de autorizare poate fi colectivă sau semnată de un împuternicit al Adunării.

În termen de o lună dela data prezentării cererii la prefectură, aceasta este obligată să facă toate cercetările și să

raporteze Ministerului Cultelor, pentru ca acesta să poată hotărî;

d) Casele de rugăciuni vor trebui să îndeplinească condițiile de salubritate și igienă, cerute de regulamentele ediltaire și polițienești oricărui local de adunare publică

Ele nu vor putea servi decât pentru adunările și slujbele religioase ale asociației respective.

În interesul ordinii publice, spre a se evita conflicte cu caracter interconfesional, primăriile, la eliberarea autorizațiilor de construirea caselor de rugăciuni aparținând uneia din asociațiile religioase autorizate vor avea în vedere să nu fie aproape de bisericile cultelor recunoscute.

Închiderea caselor de rugăciuni se va putea face numai în urma ordinului Ministerului de Interne pe baza cererii Ministerului Cultelor.

Orice abateri dela lege și dela dispozițiunile acestei Decizii din partea asociațiilor religioase, constatată în forma legală de autoritățile administrative și polițienești, va fi adusă la cunoștința Ministerului de Interne și în acelaș timp a Ministerului Cultelor, care va hotărî asupra sancțiunilor;

e) Predicatorii, persoanele duhovnicești superioari și conducători locali (presbiteri, bătrâni, frați bătrâni etc.) vor trebui să îndeplinească următoarele condițiuni:

1. Să știe carte.

2. Să aibă 25 de ani împliniți.

3. Să nu fi fost judecați și condamnați pentru fapte criminale, pentru furt, excocherie, abuz de încredere, tănuire de lucruri furate, înșelăciune, cumpărarea sau primirea ca amanet a unor lucruri furate, pentru dezertare sau nesupunere la încorporare, să nu fi fost destituiți sau revocați dintr-o funcțiune pe care au ocupat-o.

Predicatorii, persoanele duhovnicești, superioari precum și orice fel de conducători ai acestor asociații nu vor putea purta vestimente religioase sau călugărești, singura dovadă despre calitatea lor fiind biletele de identitate eliberate de Ministerul Cultelor.

Predicatorii, persoanele duhovnicești și superioari vor putea să-și desfășoare activitatea într-una sau mai multe localități din acelaș județ sau mai multe județe, după cum fiecare a fost autorizat de Ministerul Cultelor prin biletul de identitate.

Predicatorii vor putea face educația religioasă a copiilor membrilor asociației, dacă ei înșiși posedă pregătirea dovedită prin titluri care le dau dreptul de catehizare.

Art. 4. — Serviciile religioase de tot felul ale asociațiilor religioase enumerate în art. 2 nu se pot face sub cerul liber, ci numai în casele de rugăciuni autorizate ca atare în condițiunile Deciziei de față, evitându-se orice act care ar putea aduce vre-o jignire cultelor recunoscute sau ar constitui o demonstrație împotriva lor.

Orice slujbă religioasă sau orice manifestare de credință, care prin natura ei ar trebui săvârșită în afară de casele de rugăciuni, se va face numai în urma favoririi prealabile a autorităților administrative și polițienești locale, cu observarea strictă a dispozițiilor legilor și regulamentelor pentru ordinea publică.

În acest scop, autoritățile locale vor fixa dinainte, la cererea conducătorului local al asociației și de comun acord cu acesta, data și locul când vor putea avea loc aceste ceremonii.

Se exceptează înmormântările din cauza caracterului lor urgent.

Se va evita orice manifestație ostentativă, care ar jigni cultele recunoscute, precum și orice afșaj sau procesiune demonstrativă.

Autoritățile locale nu vor putea refuza această autorizație decât în urma unui raport motivat aprobat de Ministerul Cultelor.

Adunările locale, filialele sau comunitățile vor putea reclama direct Ministerului Cultelor în caz de nemulțumire față de procedura sau hotărîrea autorităților locale.

Art. 5. — Intrucât este știut că adeseori oameni descalificați și răufăcători se introduc prin case fără învoirea proprietarului sau a locatarilor, sub pretextul distribuirii broșurilor de propagandă religioasă, urmărind însă în realitate comiterea de delict, se va evita desfacerea acestora prin vânzători ambulanti.

Asociațiunile religioase autorizate sunt libere să editeze scrieri religioase, tipărituri de cântări religioase, broșuri cu subiect de ocrotire morală sau știință popularizată, menționând pe ele denumirea asociației religioase. Distribuția acestora se va putea face în casele de rugăciuni, în librării sau chioșcuri fixe pentru desfacerea ziarelor și publicațiilor.

Art. 6. — Asociațiunile religioase de aceeași credință pot să-și dele între ele ajutoare materiale în cuprinsul țării, cu respectarea dispozițiilor art. 12 din legea pentru regimul general al Cultelor. Ele sunt însă obligate să ceară învoirea Ministerului Cultelor pentru primirea de orice fel de ajutoare din străinătate, fie pe numele generic al asociației, fie pe numele conducătorilor responsabili ai ei.

Art. 7. — Este permis asociațiilor religioase autorizate, care vor fi dobândit personalitatea juridică în condițiile legii pentru regimul general al cultelor, să întemeieze stabilimente de asistență publică și ocrotire socială conform legilor existente.

În ce privește școlile pentru pregătirea personalului duhovnicesc sub orice denumire s'ar prezenta (Institute Biblice, Seminarul Teologice, Cursuri sau Cicluri de conferințe pentru predicatori, etc.), ele vor putea funcționa numai cu aprobarea prealabilă a Ministerului Instrucțiunii și Cultelor, conform legilor învățământului și legii Cultelor (Art. 15).

Art. 8. — Statutele tuturor asociațiilor religioase autorizate, fie cu caracter general, adică pe toată țara, fie cu caracter parțial, vor trebui să aibă aprobarea prealabilă a Ministerului Cultelor pentru a avea existență legală, indiferent dacă prin ele se prevăd anumite formațiuni cu dreptul de persoană juridică sau numai simple asociațiuni de fapt.

Art. 9. — Adunările locale baptiste se vor putea organiza în comunități conform art. 53 din legea pentru regimul general al Cultelor, pe baza statutului tip, pus de acord cu dispozițiunile legii pentru regimul general al Cultelor și aprobat de acest Minister cu Nr. 76 647 și 76 648 din 1933, aplicabil pe tot cuprinsul țării.

Cererile pentru aprobarea acestor comunități se vor înainta direct Ministerului Cultelor.

Art. 10. — Comunitățile baptiste aprobate de acest Minister în anul curent până la data prezentei decizii, pe baza statutului tip, vor înainta Ministerului Cultelor, în termen de 60 de zile, un tablou de predicatorii, personalul duhovnicesc și conducătorii locali ai adunărilor, repartizați pe județe, spre a li se elibera biletele de identitate și a fi comunicați prefecturilor respective.

Adunările locale, care nu fac parte din comunități aprobate de Ministerul Cultelor, însă au fost autorizate să funcționeze în baza deciziei Nr. 24 536 din 1928, adică prin aprobarea conducătorului (predicatorului) de către acest Minister și luarea la cunoștință a casei de rugăciuni de autoritățile locale, se vor conforma prezentei decizii în termen de 60 zile dela publicare.

În acelaș termen se vor conforma dispozițiilor prezentei decizii (punctele c) și e) din art. 3) și adunările locale, care

funcționează acum fără autorizație, după care dată orice activitate a lor va fi oprită în caz de neconformare.

Art. 11. — Toate dispozițiunile anterioare, deosebite și contrarii prezentei decizii, sunt și rămân abrogate.

Art. 12 și ultim. — Domnul Consilier al Direcției Cultelor este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a dispozițiilor prezentei decizii.

Ministru Subsecretar de Stat,

P. Andrei.

În legătură cu deciziunea de mai sus lăsăm Fraților Preoți din pastorație, să caute să se convingă, dacă în parohiile lor nu cumva funcționează asociațiuni religioase interzise, în care caz Ne vor face raport spre a se putea lua cuvenitele măsuri. Apoi se vor convinge, că dintre foștii lor credincioși, cari sunt trecuți pe tablourile nominale cu singuraticii aderenți, pe cari până în Ianuarie 1934 diferitele secte au să le prezinte primăriilor, spre a se convinge, dacă trecerile lor sunt legale. Tot asemenea și la fiecare început de semestru vor controla, cari dintre credincioșii lor au fost trecuți pe tablourile înalțate de asociațiunile religioase, de schimbările intervenite în cursul semestrului expirat, spre a putea reclama cele de reclamat.

Oradea, 20 Octomvrie 1933.

Concurs.

Se deschide concurs pentru complenirea postului de cantor bisericesc la Biserica gr. cat. română din *Ghiroft* (protopopiatul Tășnad), județul Sălaj, pe lângă următoarele retribuții:

1. Folosința alor 9 și jumătate jugh. cad. pă-mânt, după care cantorul plătește impozitele.
2. Ștoalele îndătinate.
3. Locuință nu are.

Concurenții se vor prezenta în persoană într-o Duminică sau sârbătoare până la 8 Noemvrie a. c., când se va pronunța curatoratul bisericesc asupra alegerii.

Doritorii de a ocupa acest post, pe lângă cererea adresată Oficiului parohial local, vor mai alătura diploma de cantor precum și un certificat de bună purtare eliberat de Preotul concurentului.

Pentru deplasarea concurentului în loc, nu se restituie spesele.

Preot:
Corneliu Lăpădat.

Curator prim:
Moca Vasile.

PARTEA NOTICIALĂ

Spre Cetatea Eternă.

Pelerinajul din 27 Sept. — 7 Oct. 1933.

Anul jubilar — 1900 ani dela moartea Răscum-părătorului — a atras la Roma, la scaunul S. Petru, întreaga lume creștină. Toate popoarele au alergat să-și confirme credința nestrămutată în legea sfântă catolică, omagiând stânca-piatră, peste care nu poate învinge nici o putere, nici chiar porțile iadului, căci aceasta singură mântuitoare lege e zidită pe Petru, vârhovnicul apostolilor și este întărită prin preaprețiosul sânge al Dumnezeuului-Om. Roma, vecinica cetate, leagănu nostru ca neam și lege, în acest an sfânt resună de cântecele tuturor neamurilor și țării lor. Toate rasele pământului și-au dat aici o sfântă întâlnire și parcă dintr'un gând și dintr'o gură se preamărește Stăpânul Cerurilor și al pământului; toate neamurile și-au unit aici sufletul lor, ca să deschidă belșugul darurilor cerești pentru omenirea aceasta mult frământată de grijile și necazurile vieții pământ-tești. Ai impresia că s'a ridicat blăstemul ce a căzut asupra omenimei la zidirea turnului din Babilon și că toate popoarele aleargă la zidirea cetății-impărății a lui Dumnezeu în plină înțelegere și dragoste.

Dela acest act mareț n'a putut lipsi nici neamul nostru legat de două ori de cetatea eternă: ca neam și ca lege. Mulțumită Înălților Ierarhi și 'ndeosebi I. P. Sale Arhiepiscopului nostru diecezan, Dr. Valeriu Traian Frențiu, ne-am organizat într'un pelerinaj impunător nu numai numeric, ci și calitativ. Am dus cu noi tot ce avem mai scump: Credința noastră vie, însușirile distinse ale neamului ca știință și artă, am ținut ca acest pelerinaj să aibă caracter cu adevărat național și acest caracter să se evidențieze clar. De aceea am îmbrăcat costumele noastre naționale, am dus cu noi cântările noastre românești, sufletul nostru

romănesc. A descrie acest pelerinaj, nu cred că s'ar putea în mod vrednic; el a trebuit să fie trăit și simțit așa, cum s'a și trăit și simțit de fapt. Expunerea ce urmează e un fel de recapitulare a momentelor mai însemnate din această pe veci nouă călătorie.

Conducerea.

Pelerinajul român s'a împărțit încă de acasă în două grupuri 1. *grupul mare*, ce, în afară de pelerinajul propriu zis, și-a mai înscris în program și vizitarea Neapolului, a Turinului și a Milanului și 2. *grupul mic*, ce a avut scop exclusiv numai vizitarea mormântului S. Petru și omagiarea Capului creștinătății. Până la Roma ambele grupuri au avut același program, numai din 7. Octomvrie diferă programul, când grupul mic se înapoiază în țară, iar cel mare vizitează orașele menționate, urmând să sosească acasă cu o săptămână mai târziu. Plecarea s'a făcut din gara Oradea unde s'au concentrat pelerinii din toate părțile României (Moldova, Muntenia, Basarabia, Bucovina, Ardeal, Banat, Maramureș, Crișana) — la 27 Sept. ora 1 noaptea. Conducătorul pelerinajului a fost Excelența Sa f. ministru, Monsignorul Dr. Ioan Collor, canonic metropolitan. Mulțumită stăruințelor D-Sale, pelerinajul s'a făcut într'o atmosferă adânc religioasă și foarte comoadă (ne-a obținut 4 vagoane pentru turiști, provăzute cu paturi). Nici când nu-i vom putea mulțumi în destul Excelenței Sale pentru dragostea și truda ce a depus-o pentru noi. Provederea — încartirurile și alimentarea — nu numai că au fost neexceptionabile, ci, la dreptul vorbind, chiar luxoase. Soc. turistică italiană „Citt"-ul și-a îndeplinit datoria în mod vrednic de toată recunoștința noastră. Am avut în fruntea pe-

lerinajului și pe P. S. Sa Episcopul Maramureșului, pe Excelența Sa *Dr. Alexandru Rusu*, care pretutindenea, cu focul tinereții ce-l caracterizează, a ținut pas cu noi, pontificând toate liturgiile, ce s'au săvârșit în cale. La Roma, am avut în frunte pe toți episcopii români uniți, — înafară de I. P. S. Sa Metropolitul Vasile Suci, bolnav — cari ne-au condus în toate deprinderile noastre de evlavie și au stat în fruntea noastră la recepțiile și manifestațiile creștinești și românești dela Vatican și legația română.

La Budapesta.

Plecarea în plină noapte ne-a ajutat mult la formarea atmosferei de adâncă evlavie. Concentrările spirituale au început încă la gara din Oradea și se adânceau din ce în ce înaintam spre Roma. Ajungând dimineața la Budapesta, am ținut să ne îndreptăm pașii spre porțile bisericii universității. Aici s'a săvârșit un maestros serviciu liturgic pontifical, cântat de corul Catedralei noastre din Oradea. Farmecul acestei liturgii a copleșit nu numai pe pelerini, dar și pe aceia din străini, cari au avut prilej să asiste la această slujbă. După S. liturghie s'a vizitat orașul și s'a luat masa, iară după masă s'a continuat vizitarea. Seara pe la orele 9 am plecat dela gara de Sud spre Italia. Regiunile variate din Ungaria, Jugoslavia și Italia de nord-est au făcut să trecum cu gândul la ținuturile similare din țara noastră și să dorim din tot sufletul nostru ca să poată progresa și iubita noastră patrie la gradul de cultură la care stau acele regiuni streine, mai săracă dela fire, dar prin grija și zelul omului, mai bogate în vegetație, și îndeosebi rânduite conform firei și climei.

In Italia : Trieste, Veneția, Padova.

Prin *Postumia* am intrat în Italia ajungând la *Trieste* în dimineața zilei 28 Sept. O panoramă neuitată, marea, portul, castelurile de lângă țărnuțurile mării, toate ofereau o priveliște ce te fermeca. Aici s'a luat dejunul, apoi am plecat spre *Veneția*, unde am sosit pela ora 14 din zi. Ce să spun de Veneția cântată de toți poeții de seamă ai tuturor popoarelor?! Oraș zidit pe mare, farmecul lui primăvărativ a rămas adânc săpat în inimile noastre. Excursiunea la *Lido* ne-a trezit entuziasm, iar în cale spre *Lido* am atins aproape toate punctele celebre ale acestui oraș fermecat. Seara am asistat la un concert monstru din Piața S. Marco (vreo 200 muzicanți au concertat aici). În dim. zilei de 29 Sept. s'a săvârșit un pontifical românesc în *basilica S. Marco*, la altarul principal. Corul și-a îndeplinit misiunea cu adevărat minunat. Să fi auzit această catedrală patriarhală cum răsuna de imnurile sfinte românești, nu-ți rămâneau ochii uscați, dar te-ar fi copleșit și un sentiment de mândrie că ești român. Costumele românești ale femeilor noastre au întregit în mod admirabil impresiunea adâncă ce am cauzat locuitorilor din aceasta Capitală. La ora 14, după o copioasă masă, ne-am urmat drumul spre *Florența*, ducând cu noi regretele Venețienilor, cari ne-au însoțit în mod spontan până la vagoanele noastre.

Pela orele 15 am sosit la *Padova*, orașul aceluia minunat Sfânt, care e venerat în toate colțurile pământului și de toate popoarele — chiar și necatolice. — Timpul scurt de 2 ore l-am folosit spre a alerga la *mormântul sfântului Antoniu*. S'au făcut rugăciuni, iar corul a cântat (Troparul S. Antoniu, Cuvine-se, Lăudați) și n'a rămas ochiu din care să nu se prelingă

pe față mărgăritarele dulci ale ușorării, încrederii și nădejdi profunde. Lacrima română s'a înfrățit cu cea italiană într'o adâncă pietate de admirație, scurgându-se pe lespedea altarului, acoperișul mormântului acestui neasemănat Sfânt. Relicvele îngrămădite pe păreții sfântului lăcaș, haina, perina de piatră, osemintele și limba sfântului nealterate de vremuri, au făcut ca emoția noastră să nu aibă hotar. Plăcută surpriză pentru noi, că între membrii mănăstirii am găsit și doi călugări români, cari cu focul dragostei românești ne-au strâns la pieptul lor frățesc.

Două ore numai — dar pentru noi înseamnă două vieți timpul petrecut la mormântul sf. Antoniu; acest timp ne va servi spre mângăere pe pământ, iar în ceruri ne va urmări de-apururi.

La Florența.

La ora 17 am plecat spre *Florența*, într'o atmosferă de adâncă reculegere meditând asupra minunilor, la cari Dumnezeu ne-a milostivit să fim martori oculari și noi. Sosiți la ora 24, am fost încartiruiți minunat pe la hoteluri, iară dimineața la orele 8 în *Dom-ul* acestei capitale s'a săvârșit întâia dată liturghie pontificală românească. Prestațiunile admirabile ale corului au făcut să se umple biserica cea colosală de auditori. Ce am văzut în Florența? Cred că ar trebui să scriem volume întregi, ca să putem povesti. După liturghia din S. Maria del Fiore, ce e o perlă a artei cu campanilele și fațada ei, Baptistarul cu poarta sa admirabil lucrată în bronz despre care Michel Angelo s'a declarat că e raiul artei, am vizitat bisericile locale, îndeosebi Chiesa di S. Croce, cu statuia lui Dante, ne-a impresionat prin mausoleul ei din interior. Am vizitat casa lui Dante, Palazzo vecchio, Palazzo Pitti, Loggia dei Lanzi, Gallerie degli Uffizi etc. Arta îngrămădită în capitala Toscanei ar necesita nu o zi, ci cel puțin o lună să stai aici să poți savura frumosul depozitat cu atâta bogăție în acest oraș. După masă am eșit la partea orașului numită: *Fiesole*, o colină în vârful căreia tronează schitul străvechiu al franciscanilor, o perlă adevărată a Firenzei, împănată cu vile cari de cari mai frumoase. De aici ai vederea generală și completă a Capitalei. Schitul e bogat în artă și monumente artistice, cum și în muzee antropologice vechi și moderne. Îndeosebi ne atrag atenția papirusurile vechi egiptene, chineze, indice etc. Vizităm schitul și pășim cu evlavie pragurile chiliuzelor strănte — abia încape un om în câte una — în cari și-au martirizat trupurile pe lângă atâtea sute de călugări vreo 28 sfinți și fericți. Pământ sfânt e acesta, am sărutat zidurile scunde, ce vorbesc de împărăția lui Dumnezeu pe pământ cu atâta elocvență.

La Assisi.

Înapoiindu ne la gară, am continuat calea noastră spre Roma, având ca țintă imediată orașul *Assisi*, unde sosirăm în aceeași zi (29 IX) la orele 9 seara. Orașul era neîncăpător, a trebuit să petrecem noaptea în vagoanele noastre atât de comode și provăzute cu paturi.

Dimineața la 7 ore am pornit cu autocare la mormântul poeticului sfânt Francisc. Costumele doamnelor noastre au stârnit admirația populației, ce alerga în urma noastră la biserica de pe mormântul sfântului. Uitasem să spun, că seara la sosire am fost întâmpinați de oficialitatea orașului în frunte cu primarul și asistați de franciscanii români dela Assisi sub oblăduirea părintelui Morariu. Ce duioasă întâlnire de frați,

cătă dragoste depusă de tineretul și Părinții franciscani români, ca să ne facă să simțim că nu stăm pe pământ străin, ci tot pe pământul nostru românesc!

La orele 8 s'a pontificat liturghie românească pe mormântul sfântului; în grotă corul suna ca un ecou ceresc, ce se resfrângea înzecit din deschizăturile subterane ale mormântului. După pontifical a urmat o nouă liturghie românească oficiată de un săbor de vreo 8 preoți, cari n'au încăput la liturghia pontificală. Și cât era de duios momentul acesta, să vezi din o parte săborul de preoți români, iar de cealaltă parte un episcop japonez își făcea, tot la mormânt, liturghia, iar de alături la altare preoți de diferite rase (negri, americani, etc.). Cât e de minunată și dumnezeiască legea noastră sfântă catolică, ce poate uni într'un gând și simțământ întreaga omenire!

Pelerinii după sf. liturghie au vizitat monumentala mănăstire franciscană. Sala de tezaur e ceva ne mai văzut și pomenit în bogăția artei și anticităților. Insași biserica triplă suprapusă e ceva ne mai auzit și nemai văzut. Hainele sfântului — petec peste petec — moaștele rămase și închise în vase prețioase, pânzeturile și acoperitoarele cu ce-și ascundea stigmatele, de cari a fost învrednicit, ne-au transpus într'o lume de vrajă. Par' că-l vezi pe Sfânt plutind între noi, cum își cântă cântecul său primăvărat însoțit de corul paserilor, ciocârlilor și a tuturor zidurilor de pe pământ și din cer. Adânciți în farmecul acesta primăvărat ne luăm drunul spre biserica S-tei Clara, o vrednică tovarășă a sf-tului Francisc. Coboriți la sicriul ei, am văzut-o așa cum a fost în viață, parcă trăiește, parcă aștepți o mișcare dela ea, să se ridice de pe catafalcul ei și să-și povestească de acele timpuri, de acele persoane, ce au dus o viață atât de sfântă într'o bucurie atât de senină! Ai aștepta să-ți spună, cât e de fericită în ceruri ea, al cărei trup a fost conservat în întregime în mod minunat pe pământ. Dar în văzduh resună o șoaptă tainică: Trupul acesta era atât de minunat îngrijit de sfânta fecioară, încât Creatorul nu va trebui să-l mai refacă în ziua cea mare a judecății; ea e vie, ea va fi tot așa. Ce minune plină de dumnezeiești învățături! — Am vizitat apoi întreaga biserică, am văzut locul unde a fost înmormântată sfânta; am văzut crucea de pe care a grăit Mântuitorul către sf. Francisc. Și am căzut tăcuți ingenunchi și ne rugărăm fierbinte. Deși timpul ne forța la masă, nu ne puteam despărți de aici. Am eșit, apoi iarăși am intrat, căzând la picioarele Sfintei; ne-a fermecat și ne-a ferecat cu totul.

După masă ne-am coborât la biserica grandioasă, în care se află micuța capelă, unde-și petrecuse sf. Francisc ultimele clipe și unde-și finuse conventul, adunarea generală a Ordinului întemeiat de dânsul. Această capelă mică e: *Porțiuncula*, unde poți primi indulgențe plene de atâtea ori, de câte ori întri în ea. Și cu toții am nizuț să intrăm cât mai de multe ori rostind la fiecare dată câte o scurtă rugăciune. Am vizitat apoi mănăstirea. Am văzut și grădinița aceea plină de rugi, între cari s'a aruncat sf. Francisc să-și martirizeze trupul și cari de atunci își pierduseră spinii cu desăvârșire; apoi când înfloresc acești rugi, vezi atât pe petale cât și pe crengi urme de stropi de sânge. Reculeși, am pornit la gară.

Spre Roma.

Spre Roma, ținta drumului nostru pios. Atingem regiuni istorice, cari ne amintesc vremuri, când stră-

moșii noștri trăiau încă pe aici. Lacul grandios... ne amintește de Fabius Cunctator, care zdrobise prin manevrele sale înțelepte pe Hanibal. Dar aceste lucruri par că ne sună strein, sufletul nostru e mult mai adâncit și preocupat de clipele trăite până aici și de momentele sărbătorești ce ne stăteau încă înainte.

In Cetatea Eternă.

Pe la orele 20 sosim în *Cetatea eternă*. Smeriți coborim scările vagoanelor, să mergem la hotelurile unde eram încartiruiți. Dar iată un cârd de tineri ne întâmpină, bucurie, lacrimi, revederi! Tinerii noștri studenți la Roma! Ce bucurie pentru noi și ei! Abia ne putem despărți în nădejdea revederii de mâine. La Roma am fost plasați cum nu se putea mai bine. În dimineața de 2 Octomvrie la orele 6 diferitele grupuri au alergat la bisericile din apropiere pentru ca să se cuminece și să liturghisească.

La San Pietro.

După dejun erau autocarele la hoteluri, răpindu-ne spre minunata și măreața Catedrală a lumii întregi, *la San Pietro*. Când am stat în fața acestei Catedrale ne-am simțit atât de umili, atât de mici, încât ne treceau fiori, abia aveam cufeara de a trece pragul ei. La mormântul S-tului Petru miile de lumini ne atrăgeau în mod miraculos ca spre Raiu. Basilica răsuna de cântările a mii și mii de pelerini, cari vin și se perândează zi de zi aici. Și noi Români, grupați, începem calea deprinderilor de evlavie pentru a ne câștiga indulgențele plene. În frunte cu I. P. S. Sa Arhiepiscopul nostru și toți P. S. Arhierii începem rugăciunile noastre și cântăm frumoasele noastre imnuri sacre. Din Basilică ne poartă autocarele la basilicele: S. Maria Maggiore, S. Ioan în Lateran, S. Cruce în Ierusalim, S. Paul fuori le Mura, unde asemenea ne facem deprinderile noastre de evlavie. După aceste vizităm S. Scară — pe care a fost purtat Mântuitorul la Pilat, — ne-am atins frunțile noastre de aceste scări sfinte. A urmat apoi o după masă liberă, în care fiecare a putut să iasă să vază ce i se părea mai valoros de-a vedea.

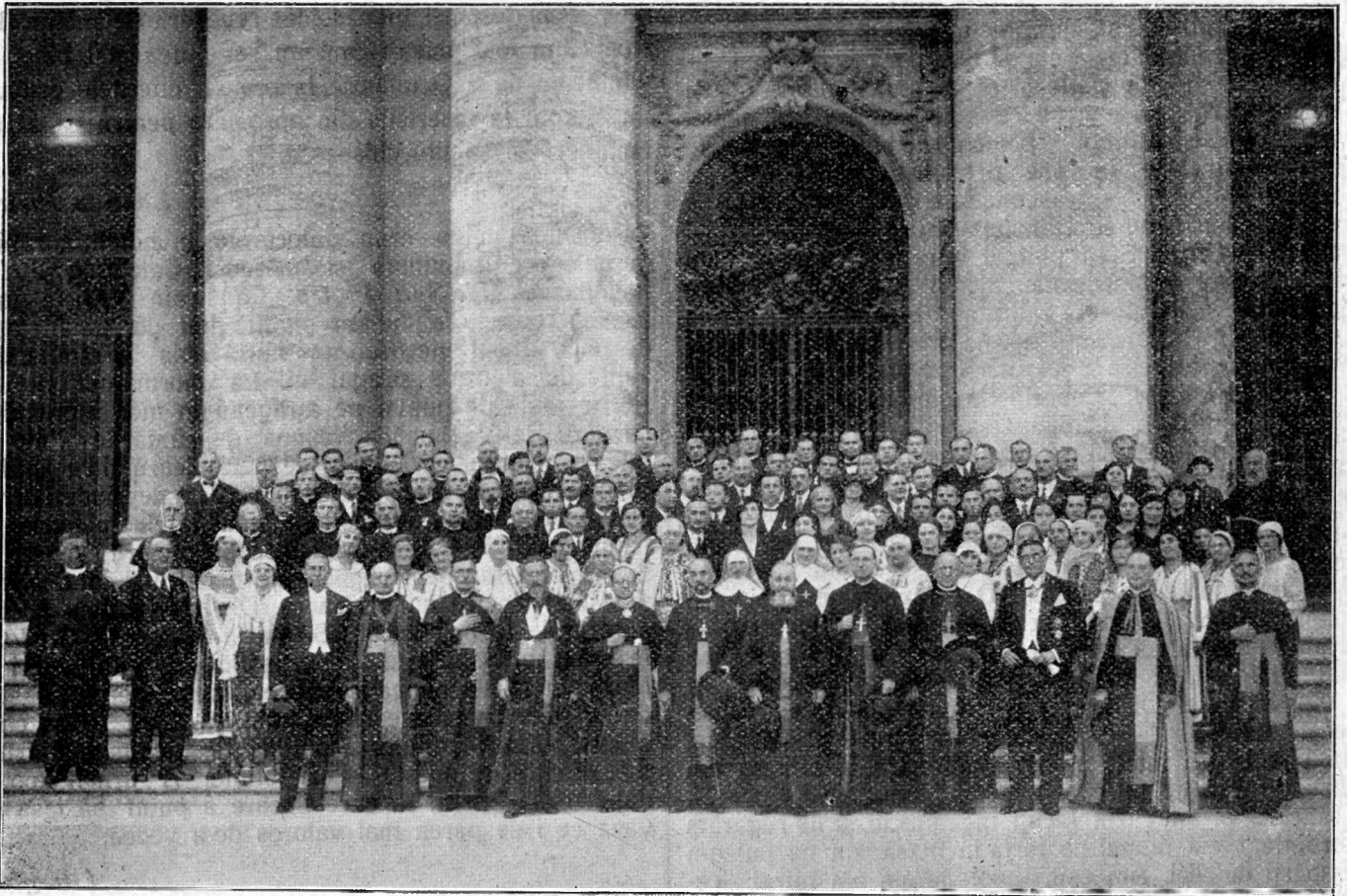
Liturghia.

Marți (3/X) dimineața, corul ascultă liturghie la orele 5¹/₂ în biserica Sf. Atanasie, se cuminecă cu toții, apoi iau dejunul. La orele 7¹/₄ carele ne poartă pe toții la catedrala S. Pietro. Ne formăm într'un cortaj minunat — toate doamnele și domnișoarele în costum românesc — ne plasăm în naia principală la altarul Confesiunii — de unde Pontificii romani enunță dogmele bisericeii. La orele 8 începe liturghia pontificată de I. P. S. Sa Arhiepiscopul nostru și PP. SS. Lőr Episcopii Clujului, Lugoșului și Maramureșului. Cortajul minunat al asistenței, ce plecase dela sacristie spre altarul de jertfă, a atras atenția lumii ce abia începuse în Biserică. Corul și-a început funcțiunea cu „*Pre Arhieriei*”... A urmat o liturghie splendidă, de care rar a văzut — în afară de pontificalele papale — lumea aici adunată. S'au cuminecat toți pelerinii cu evlavie adâncă, emoționantă. Lumea străină a asistat la această liturghie, copleșită de farmecul acțiunilor liturgice și al cântărilor executate cu o precisiune artistică desăvârșită.

Audiența papală.

După liturghie s'a fixat programul de zi, vizitele la diverse instituțiuni importante și audiența papală ce ni s'a făcut în mod excepțional în seara acestei zile la orele 7 $\frac{1}{2}$. Executând programul zilei, seara la orele 6 ne-am adunat în piața S. Petre, unde în fața Catedralei ni s'a făcut o fotografie în grup, apoi am plecat spre reședința Vicarului lui Isus Hristos. Iarăși clipe emoționante. Suntem conduși prin colonade și foisoare, ce-ți vorbesc de trecutul majestos, unde aproape fiecare petricică îți vorbește de Provedința specială, ce i-a acordat Cerul urmașului Sf. Petru; ajungând în sala „Ducală” unde eram să intimpinăm

amintește tot ce ni e drag, copiii, familiile, părinții, rudeniile, neamul și frumoasa noastră țară și asupra tuturor în general și asupra unui fiecare în special împărtășeste binecuvântarea Sa părintească. N'a uitat să pomenească de arta, de cântările noastre, cari l-au pătruns atât de adânc. Vorbirea, la cererea Pontificalui, e tâlmăcită în românește de I. P. S. Sa Arhiepiscopul nostru Valeriu Traian. Semnificativ e pentru înrudirea celor două limbi, că pelerinii L-au înțeles pe Preafericitul Părinte în limba italiană, cum și Părintele nostru Pius a înțeles în întregime tâlmăcirea ce a făcut-o I. P. S. Sa, accentuând chiar prin semne exactitatea redării din partea I. P. S. Sale. La sfârșit urmează iarăși binecuvântarea generală și între

Membrii pelerinajului național român la Roma, în frunte cu P. P. S. S. episcopi.

pe Părintele nostru Piu XI. Majordomul cu organele sale subalterne ne aranjază în semicerc de-alungul sălii. La dos stă corul. Un semn majestuos . . . Papa intră. Românii cad în genunchi și 'n aceeași clipă corul intonează „Tu ești Petru.” Adânc impresionat Părintele creștinătății stă o clipă pe loc și ascultă cu vădită bucurie imnul sfânt, apoi începe binecuvântarea în mod particular a fiecărui pelerin — o părintească și excepțională dragoste față de Români, fiindcă s'a obicinuit acum numai binecuvântarea în massă a pelerinilor. — Preafericitul Părinte a fost însoțit de P. P. S. S. Lor Episcopii noștri. Corul a cântat, până ce S. Părinte a ajuns cu binecuvântarea până la dânsii. — Apoi a urmat o preafrumoasă cuvântare a Preafericitului Părinte, de 45 minute. Amintindu-ne originea noastră romană și credința noastră vie, ne laudă zelul și oboselile depuse. Ne vorbește de tot ce e actual și

uralele și aplausele asistenței și a Cântecului nostru (*Mulți ani trăiască*) Preafericitul Părinte părăsește sala, dar oprindu-se de vr'o 2—3 ori și salutându-ne cu mâna, a strigat corului: *V'am înțeles; și pe voi bunul Dumnezeu să Vă țină la mulți ani.* Cortejul episcopal și Exc. Sa Monsign. Dr. I. Coltor cu cei doi Monsignori asistenți l-au însoțit afară. Preafericitul Părinte eșit din sală, s'a exprimat: *M'am simțit ca în raiu*, cuvinte ce pe noi ne-au umplut de o bucurie cerească. Și de fapt toate au contribuit în mod minunat la crearea acelei atmosfere excepțional de fermecătoare. Corul — constător din elementele cele mai alese — cânta pretutindeni cu o artă desăvârșită. Costumele admirabile ale femeilor noastre își vrăjeau tot atâtea prințese mândre, nobile și ornamentele costumelor resfrângeau razele luminilor ce se reflectau într'insele. Bărbații — din toate păturile noastre

sociale — îmbrăcați inescapabil, cu o conduită în adevăr admirabil de plăcută, au merit acest pelerinaj să fie poate cel mai distins dintre toate, câte a văzut în acest an Roma. Semn, că abia puteam face mișcare în Roma, fără să nu fim pas de pas urmăriți de fotografii diverselor ziare italiene și străine cum și a amatorilor străini. — Cum am văzut, chiar și revistele din Budapesta ne-au reprodus mai multe fotografii. — Am eșit din Vatican cu o satisfacție sufletească, cum poate nicicând în viață n'am simțit mai intensivă. Am avut o zi unică în viață: bogată în darurile cele mai alese ale cerului.

Ziua de Miercuri a fost zi de reculegere la Catacombele S. Sebastian. Atingând în cale în această dimineață, pe Via Appia, Tomba lui Cecilia Metella, am mers cu autocarele noastre până la Catacombele S. Sebastian pogorându-ne în săpăturile de sub biserică, am văzut locurile de îngropare ale martirilor și osemintele lor adunate cum și altarele unde s'au săvârșit tainicele jertfe ale creștinilor vechi. Aici e și locuința unde a stat S. Petru și S. Paul, desgroată, în întregime. Ce să zic despre impresiunile noastre? Toți am eșit cu ochi mezi, emoționați, zguduți până'n adâncul sufletului.

De aici am alergat cu autocarele iarăși la Vatican. La ora 11 pelerinii au intrat în *Muzeul Vatican* să admire comoara de artă aici depozitată. Statuele eline, apoi ale Evului mediu, anticitățile aglomerate de pe tot globul pământesc, statuele create de cei mai mari artiști ai tuturor vremurilor, ne-au amuțit. Pina-coteca, cu pânzele și gobelinurile admirabile, Capela Sixtină cu frescurile pline de viață, Biblioteca cu comorile ei, de codici și cărți, ce par că nu au capăt în numărul lor mare, ne-au zguduți: Așa ceva nu cred să mai existe pe suprafața globului nostru. Incântați, am plecat la masă.

După masă am ieșit la Forul Roman, la Amfiteatrul lui Flaviu și Coloseu. Forul dela Campidoglio etc., înapoiându-ne acasă pe la Forul și Columna lui Traian.

La mormântul lui Inocentie Micu

Joi dimineața s'a cântat liturghie pontificală cu parastas la biserica ruteană, unde sunt depuse osemintele martirului episcop Inocențiu Micu-Klein, apoi ne-am continuat vizitele diferitelor puncte mai marcante, iară o deputație din cor l-a cercetat în casa Salezienilor pe maestrul cel mai distins ale oratoriilor pe *Don Lorenzo Perosi*. Maestrul — deși greu suferind de nervi — a primit delegația noastră cu o nespus de mare bucurie. La început ne-a fost tâlmaciu maestrul Praglia, care cu o însuflețire adevărat italiană ni s'a pus la dispoziție, prezentând elogios pe fratele mai mic (Fr. Hubic), care ține să-și omagieze pe fratele său mai vârstnic (Perosi). Deși vizita era fixată — considerând greutatea boalei — numai la 6—8 minute, nu ne-am putut despărți; aproape o oră am petrecut împreună și atunci numai cu greu s'a putut despărți de noi marele maestru al tonurilor. S'a interesat de noi de Români, de viața noastră, de arta noastră în toată extensiunea și intensitatea ei. Și-a arătat satisfacția sufletească, că i-am putut cuceri pe frații noștri italieni într'o clipă cu arta și virtuositatea noastră. I-am dat seamă de succesul ce i-a adus la Oradea oratoriul său »Patimile lui Hristos«, i-am cerut aprobarea pentru predarea »Învierii lui Lazar«, apoi i-am cerut »Nașterea« și »Învierea« Mântuitorului. Drăguț, delicat, cu ochii săi senini, copilăroși, ne-

vinovați ne-a fermecat. Peste măsură umilit, nepretențios, el se consideră de un factor prea modest în arta muzicii — o notă ce-l face să-și privească lucrările sale ca prea imperfecte, ce reclamă prelucrări temeinice. Iată criteriul adevăratului muzicant genial. Pagubă, că sănătatea nu-i permite să continue cu oratoriile în genul cărora e cel mai desăvârșit maestru al zilelor noastre. Cu mult regret ne-am despărțit, urându-ne el o apropiată revedere.

La columna lui Traian.

Joi după masă am avut programul de a cinsti pe Eroul necunoscut și a vizita expoziția fascistă. La orele 5 d. m. ne-am adunat cu toții înaintea columnei lui Traian. După ce corul a executat imnul național (Trăiască Regele), formând un cortej lung în coloane de 4, am trecut, acompaniați de o lume imensă, la statua eroului necunoscut (Monumentul Victor Emanuel II) unde am depus o mândră și artistică cunună împodobită cu frumosul nostru treicolor. După salutul eroului necunoscut am trecut la vizitarea expoziției fasciste. Am văzut aici toate momentele de evoluare a mișcării fasciste care în întregime e legată de persoana Duceului. Toate mișcările noastre erau prinse de fotografii. Eșiți de aici am plecat la cină — la ultima noastră cină în Roma, căci Vineri dimineața trebuia să plecăm grupul mic acasă, iar grupul mare spre ținta excursiei sale ulterioare.

În seara precedentă, Miercurea la orele 7, am avut o recepție solemnă la legația noastră pe lângă Vatican. În lipsa titularului am fost primiți de Dl. însărcinat de afaceri *I. Broșu*, care ne-a găzduit cum nu se poate mai drăguț. Recepția aceasta a fost o adevărată sărbătoare națională. Dl. delegat Broșu într'o cuvântare emoționantă ne storcea admirația, tratând scopul și marea însemnătate ce are pentru țara noastră acest pelerinaj național. Corul a intonat Imnul Regal și Imnul papal, apoi în cursul mâncărilor servite cu un suflet cald românesc, mai multe cântece naționale și populare (Pe-al nostru steag, Trei colori, Poporale din Bihor etc.).

Pe Dl ministru Lugoșanu nu l-am putut saluta decât în preșeara plecării noastre, nefiind D-sa acasă la Roma.

Și am plecat în dimineața zilei de Vineri 6 Oct. cu multe regrete pentru Roma ce trebuia să o părăsim, dar și cu mult dor de patrie și casă spre frumoasa noastră țară, urmând acelaș drum pe care ne-am dus.

Dumnezeu cel bun să le răsplătească cu dăruiri îmbelșugate cerești și pământești tuturor, cari au contribuit în ceva chip la închiegarea și îndeplinirea acestei procesiuni sfinte și naționale. În chip special trebuie să ne aducem aminte de I. P. P. S. Sa Arhiepiscopul nostru din Oradea, *Dr. Valetiu Traian Frențiu*, care a avut să supoarte sarcina acestui pelerinaj în câvârșitoarea sa parte. Le mulțumim P. SS. Eor, Înălților noștrii Ierarhi Iuliu, Alexandru (Lugoși) și Alexandru (Maramureș) pentru părinteasca lor oblăduire. Nu putem să nu ne depunem omagiile noastre la picioarele neîntrecutului nostru conducător, *Exc. Sa Mons. Dr. Ioan Coltor*, canonic metropolitan, care a știut să aranjeze atât de desăvârșit acest pelerinaj, încât n'avem cuvinte de laudă ce să-i-le putem aduce ca recunoștință. Bunul Dumnezeu să-i răsplătească pentru tot ce ne-a făcut, căci ni le-a făcut cu o inimă, ce nu cred să mai poată avea pereche pe pământ.

Rolul Corului Catedrale române unite din Oradea în pelerinajul național.

Aranjatorii și în special factorul motor, Exc. Sa Monsign. Dr. Ioan Coltor canonic din Blaj, au avut norocoasa inspirație de-a invita la acest pelerinaj și corul Catedralei noastre, ce grație inimei largi părințești a I. P. S. Sale Arhiepiscopului nostru Dr. Valeriu Traian Frențiu a și putut întreprinde această frumoasă călătorie. Era vorba să meargă corul întreg cu instrumentele acompaniatoare. Spesele enorme însă, ce ar fi reclamat realizarea acestui plan, au determinat pe factorii diriguitori, ca să reducă numărul coriștilor cu dirijor cu tot la 20 persoane. Un cor mic, însă select. Infrigurați ne-am pus la muncă și neîncrezători în puterile noastre modeste am plecat din Oradea, cu nădejdea în ajutorul lui Dumnezeu, carele totdeauna răsplătește munca conștiințioasă prestată pentru mărirea Lui. Antrenamentul îndelungat — de ani — siguranța în executare, inima cuprinsă de misticul și profundul înțeles al slujbei dumnezeiești, au suplinit foarte norocos numărul rămas acasă. Trebuie să fixăm din capul locului, că la strălucitele succese ale corului au contribuit foarte mult acusticele bisericilor din Apus. Încă la biserica universității din Budapesta s'a putut observa acest lucru, s'a vădit în deplinătatea sa în catedralele din Veneția, Firenze, Padova, Assisi și S. Pietro din Roma, ba chiar și în mica biserică ruteană unde zac osemintele mucenicului episcop Inocențiu Micu. Așa corul mic la număr s'a impus și din punct de vedere dinamic, uneori par'că cântau nu 18, ci 180 oameni. Întâi neîncrederea în forțele noastre, mai apoi avântul însuflețirii au făcut, ca acest mic cor să secere laurii cei mai bogăți de recunoștință și de laude excesive. Finețea nuansărilor, execuția la perfecție a pieselor studiate adânc, au stors lacrimile nu numai românești, ci și ale acelor străini, cari au avut prilejul norocos ca să asiste la producțiunile sale. Așa se explică, cum lumea, văzând grupul compact înaintând în costume naționale spre biserici, i-a urmat întâi din curiozitatea ce-i oferea minunatul nostru port, apoi, fermecată de splendoarea cântărilor, nu s'a mai putut despărți de noi. De fapt numărul total al pelerinilor n'a întrecut 126, în realitate însă pelerinajul avea aspectul somtuos de mii și mii de persoane — par'că lumea din localitate înlocuia numărul celor rămași acasă. Ca exemplu pentru reușita perfectă ne sunt dovezile graitoare ale străinilor, cari nu s'au sfiit să-și recunoască ignoranța lor despre frumoasa noastră țară și informațiunile greșite ce le aveau despre noi Români. Au rămas gură cască, că în Oradea există Români și încă cu o cultură musicală atât de înaltă. Chiar la Budapesta ni s'a întâmplat acest lucru, unde nu voiau să ne creadă, că noi suntem corul Catedralei din Oradea. Ne-au zugrăvit vrășmașii noștri, probabil, de o rasă incultă, sălbatică etc. Acum a început desmînțirea pas cu pas. Pe pământul Italiei, ne-am simțit în largul nostru, ca acasă și în mod fericit am putut storce admirația fraților italieni, apoi francezi, englezi, spanioli, slavi, germani etc., cari erau și ei în pelerinaj chiar în această vreme. La liturghiile noastre au asistat aproape toate popoarele și toate rasele pământului. Și corul, din mila lui Dumnezeu, și-a făcut datoria cu un succes indescriptibil. Iată cum se exprimă cei 4000 germani veniți din Koblenz și Köln: »D-voastre știți că noi Germanii avem compoziții și coruri, ca nici un alt neam pe lume [și noi suntem mândri de acest

lucru; dar cele ce am auzit aici dela D-voastre, compoziții și executări, par pentru noi fermecătoare ca un vis, un basm. Eu am fost în Transilvania și România — în vremea războiului — dar trebuie să vă mărturisesc, că deși am stat ani acolo, n'am întrezărit progresul minunat ce l-ați putut face în acești scurți ani. Vă felicităm din inimă și am dori să vă auzim și la noi acasă, să învățăm dela D-voastre«. Am adus acest citat pentru a vă arăta aprecierea unor muzicanți de forță — căci era director de muzică la o înaltă instituție din Germania. Altă mărturie graitoare și pentru noi de valoarea cea mai înaltă — să nu amintim de muzicanții de frunte din localităților unde am cântat — e glasul Părintelui nostru Pius XI, care ne-a găsit vrednici de a ne pomeni în celebrul său discurs dela audiență și a se exprima atât de măgulitor: *M'am simțit ca în raiu*. Felicitările au curs în belșug pentru dirijor, pentru coriști, pentru ansamblu, pentru soliști.

Pe lângă misiunea aceasta artistică impunătoare, corul a mai avut darul să închiege într'un buchet nedespărțit grupul pelerinilor. Nucleul acesta mic a vrăjit în jurul său pe toți, așa că n'a putut nici vorbă să fie de colindări individuale și rătăciri atât de proverbiale, ca în alte excursiuni. Puterea disciplinatoare a corului par'că se resimțea peste tot, nici o abatere, nici o disordine, nici un bucluc.

De aceea era — cum am spus, norocoasă ideea, de a duce corul la acest pelerinaj. Ca propagandă națională a prestat cât nu se poate gândi și aprecia, ca evlavie a adâncit spiritele și le-a ridicat în atmosfere cerești, ca forță disciplinatoare a închiegat mănunchiul românesc și l-a făcut să apară în splendoarea cultului sale. Și acum ne putem închipui, ce ar fi prestat și produs corul mare, cu întregul său ansamblu!

Și a fost foarte norocoasă ideea, de a invita chiar corul dela Oradea. Din punct de vedere național, era cea mai strașnică propagandă pentru România și cea mai plausibilă combatere a vrășmașilor țării. Din punct de vedere liturgic, iarăși era singurul cor în țară, ce putea răspunde la toate funcțiunile și serbările legate de acest pelerinaj. Poate s'ar fi găsit voci mai distinse în țară, dar execuție, ansamblu, ornamentică și în general ce e inerent firei unui cor într'adevăr artistic, nu se putea găsi nicăiri aiurea, cum ne dovedește mărturia spontană a Germanilor pomeniți.

De aceea ideea fericită a promotorilor și 'n special a Exc. Sale Dr. Ioan Coltor s'a dovedit în întregime excepțional de norocoasă, operantă, pentru ce noi îl felicităm și îi dorim, ca să aranjeze cât mai des astfel de excursiuni, cu repercusiuni atât de fericite și prețioase pentru țara noastră în străinătate. **T. V.**

— **A apărut** vol. II. din *Calea desăvârșirii creștinești*. de Alfons Rodriguez, tradusă de Păr. Dr. Al. L. Tăutu. Acest volum cuprinde, în peste 400 pagini, următoarele 5 tratate: 1. Despre prezența lui Dumnezeu. 2. Despre cercetarea conștiinței. 3. Despre supunerea față de voința lui Dumnezeu. 4. Despre mortificare. 5. Despre modestie și tăcere. — Prețul acestui volum e 80 Lei, portofranc la Soc. Sf. Ion Gură de Aur, Oradea, Parcul Ștefan cel Mare. No. 8. — Volumul III și IV în lucrare vor apărea în cursul anului 1934.

P. Francisc Hubic Vertileanu.

— Cu prilejul semicentenarului nașterii sale. —

La 21 Oct. a. c., P. Fr. H. V. va împlini 50 de ani de viață. Un răstimp nu prea lung, dar destul de însemnat pentru a marca o etapă și a ne determina să facem un popas. Mai ales, când drumul străbătut până la această dată, e așa de bogat în realizări de tot felul, în deosebi artistice muzicale, cum e în cazul de față.

P. Fr. H. V. s'a născut la data amintită în comuna Abram (Nyirábrány), de pe valea Nirajului, jud. Sabolci, în Ungaria. Studiile primare le face în comuna natală. Cele secundare la Beiuș, unde în 1904 trece și bacalaureatul. În toamna acestui an intră în Academia Teologică romano-catolică din localitate, unde are, între alții, ca profesor pe Dr. Ioan Lindenberger, om cu aleasă cultură muzicală. Bine inițiat în tainele muzicii încă de pe băncile liceului, unde avuse profesor pe inimosul și talentatul nostru Ioan Bușijia și unde ajunsese în clasele din urmă să predea și el această artă, în școala superioară din Oradea descifrează tot mai multe din tainele armoniei și ale contrapunctului. Cu pregătirea ce avea, mai mult pe cele privată, decât în școli de specialitate, nu i-a fost greu ca încă în anul 1908, când termină Facultatea de teologie de pe lângă universitatea din Budapesta, să și treacă cu strălucit succes examenul de profesor la Academia regală de muzică din același oraș.

Sf. Sa mai trecu și examenele de profesor de educație fizică, pe urmă de profesor secundar pentru specialitatea română și maghiară.

La 1 Sept. 1909 își începe activitatea de profesor la liceul din Beiuș, unde rămâne până la 1 Sept. 1924, când e chemat în aceeași calitate la Academia Teologică română unită din Oradea.

Nu insistăm asupra bogatei și multilateralei activități ce a desfășurat la liceul nostru din Beiuș. Istoria acestui liceu stă mărturie în această privință, având să înfățișeze meritele Sf. Sale de a-l fi susținut și apărut în timpuri de desagregare generală, cum au fost anii cei dintâi după întregirea noastră națională, când profesorii cei mai mulți dela vechile școli confessionale erau chemați în importante servicii de Stat.

Vrem numai să spunem că motivul principal al chemării Sf. Sale la Oradea a fost, pe lângă nevoia de a avea un profesor de filosofie și pedagogie, și dezvoltarea muzicii noastre bisericești. Sf. Sa s'a achițat admirabil de această îndatorire. Încă din 1913 tipărise o liturghie la Röder, Leipzig, mult apreciată nu numai în Ardeal, dar mai ales în Vechiul Regat. În Ardeal a făcut foarte mult pentru răspândirea melodiilor noiei liturghii d-na Veturia Triteanu (acum d-na Octavian Goga), pe care lumea muzicală dela noi o numia »priveghetoarea Ardealului«. Iar în Vechiul Regat servicii foarte prețioase i-a adus neuitatul condu-

cător al societății »Carmen« G. D. Kiriac, el însuși compozitor de valoare. Dar anume melodii liturgice au trecut frontiera și s'au cântat chiar la Viena și Paris. Succese atât de mari, încât ele nu erau întrecute decât de modestia autorului, care n'a știut să dea din coate și să-și facă loc ca alții la rampa publicității.

Din 1920 îl preocupă o idee nouă: introducerea muzicii instrumentale în serviciul Bisericii noastre orientale. Sf. Sa a găsit și găsește că e o contradicție permanentă să spui, pe de o parte, »lăudați pe Domnul în strune și în organe« și să refuzi, pe de altă parte, introducerea acestei muzici instrumentale în cultul divin. Precum interpretarea absurdă a poruncii dumnezeiești »Să nu-ți faci chip cioplit, ca să te închini lui!« a înăbușit în fașă geniul sculpturii creștine în Biserica orientală, geniu care s'a manifestat atât de magnific în operele sculptorilor apuseni (Michel Angelo etc.)

— tot așa, această contradicție în materie de muzică a făcut să sece izvoarele inspirațiilor mai înalte. Dacă neamul nostru ar fi avut fericirea să rămână în eul mediu în legăturile sufletești ale Bisericii Romei care l-a creștinat, astăzi nu s'ar vorbi de introducerea muzicii instrumentale în liturghia noastră ca de o inovație. Astăzi compozitorii noștri: Muzicescu, Mureșan, Dima, Vidu, Kiriac etc., ar fi interpreții concepțiilor și simțimentelor noastre în marile catedrale ale Apusului, alături de un Palestrina, Verdi, Bach, Beethoven, Haydn, Mozart, Smetana, etc. Așa, după veacuri de întârziere, trebuie să urmăim un curs, pe care dacă nu l-am urma, ar însemna să ne sărăcim și să ne slujim tot mai mult sufletește.

P. Fr. H. V. a scris două liturghii în genul acesta cu acompaniament de instrumente muzicale. Ideea și realizarea ei a fost cât se poate de norocoasă. Turneele muzicale, făcute cu corul său din Beiuș în diferite regiuni ale țării în anul 1923, și cei următori, au fost adevărate revelații. În multe biserici se introduc armoniul și instrumentele muzicale. O propunere similară face și d-l Prof. G. B. Duică în sinodul eparhiei ort. române din Cluj. Iar P. S. S. episcopul Alexandru Nicolescu al Lugojului, vorbind de această inovație, elogiază, »îmbinarea vocilor cu glasul sonor al instrumentelor; Laude-l pe Domnul și făptura neînsuflețită. Toți și toate să se închine numelui Tău, Preainalte! Cu adevărat o inovație preafericită!« Mai nou, oficiosul Vaticanului, »L'osservatore Romano« din 5 Oct. a. c. remarcă la loc de frunte execuția cântării »Tu es Petrus« a pelerinilor români, dirijată de maestrul Hubic, execuție vrednică de valoarea artistică a compoziției.

În afară de muzica bisericească, P. Fr. H. V. a cultivat și muzica populară română, armonizând o sumă de cântece lumești și câteva remarcabile colinzi de Crăciun.

P. Fr. Hubic Vertileanu

Incheiem aceste nepretențioase rânduri cu constatarea că toată activitatea așa de multilaterală și de binecuvântată a P. Fr. H. V. are farmecul irezistibil al unui suflet de creștin, de preot chiar; ea s'a desfășurat și se desfășoară în toată măreția discreției. Puțini sunt incredințați ca Sf. Sa de adevărul suveran al cuvintelor Scripturii: »Ce ai ce n'ai primit, iar dacă

ai primit, ce te fălești ca și cum n'ai fi primit?« De aceea va ierta aceste indiscreții ale noastre, făcute nu cu gândul de a-l măguli, ci de a aduce laudă și mulțumire »Celui ce voește și lucrează« prin noi, vorba Apostolului, uneori lucruri așa de minunate.

Slavă Lui!

Sărbătoritului îi urăm: La mulți ani! P. I. G.

O privire fugară asupra Exercițiilor spirituale pentru Doamnele greco-catolice din a II-a serie.

Sub impresia înălțătoarelor zile petrecute la sfintele exerciții spirituale — seria a doua — ținute la Oradea dela 25—29 August a. c. în Institutul „Surorilor Sociale“, în celea ce urmează, voi încerca să mă achiț de plăcuta încredințare ce mi s'a dat, cu toate că ar trebui condeiul celui mai desăvârșit scriitor, să poată așterne pe hârtie, într'o icoană cât de palidă, sentimentele de cari sufletul nostru a fost copleșit în acelea zile de elevare sufletească în care am petrecut noi care am avut deosebita fericire să participăm la ele.

Iată dar în linii generale și în fuga condeiului cum au decurs sfintele exerciții.

Conduse de Părintele Dr. D. Niculăeș, preot franciscan, am început sfintele exerciții în seara zilei de 25, cu o meditație de introducere, în care cu sfaturi părintești ne arată Părintele cum să ne comportăm în aceste zile, pentru ca sufletele noastre să tragă cât mai multe și mari foloase, îndemnându-ne totodată la perfectă liniște, ca conversația noastră cu dulcele Isus să nu fie turburată de nicio ființă și de nicio grijă lumească.

Mai multe programe afișate ne indicau ordinea de zi. La ora 7 era rugăciunea de dimineață, după care a urmat meditația, apoi Sfânta Liturghie. La ora 10 med. II a, la ora 3 med. III a și la ora 6 med. IV a.

În aceste meditațiuni a tratat Părintele despre strânsa legătură dintre Creator și creatură; despre datorințele creaturilor față de Marele Creator; despre scopul omului pe acest pământ; despre felul cum să ne purtăm pentru dobândirea scopului final, cum considerația față de oameni să nu ne împiedece a ne mărturisi credința. Toate acestea au fost expuse așa de clar și convingător, cu atâtă arță și bunătate, încât ne-a răpit sufletele și parcă doream ca aceste zile să nu se slărșească așa de repede.

Ne-a învățat cum să căutăm și unde putem găsi fericirea adevărată, căci pe acest pământ nu suntem decât strălni și călători. Să alergăm la Isus cu încredere și să alegem cu plăcere lăcașul în rănille sf. te ale Lui.

Ne-a arătat ce imense și neprețuite haruri ne pot aduce sufletelor noastre aceste deprinderi sfinte; ne-a deprins să gustăm pacea în intimitate cu Isus; să ne gândim asupra celor dinafară, ne-a călăuzit la con-

vorbiri lăuntrice cu Dumnezeu și practicând astfel vieța religioasă să simțim împărăția lui Dumnezeu coborându-se în sufletul nostru.

Prin exemple minunate ne-a făcut să vedem ce mult dorește Isus să ne unim cu El în Sfânta Eucharistie, recomandându-ne cuminecarea deasă; — ne-a îndemnat să nu încetăm a-L iubi pe Isus nici în mijlocul ispitelor și al suferințelor; ci să rămânem cu El ca El să ne sprijinească până la sfârșit în credință.

În cursul sf. telor exerciții am recitat în comun sf. Rozariu și am făcut calea Sfintei Cruci. Mă gândeam câte haruri și câte indulgențe am putea câștiga dacă și acasă ne-am deprinde mai stăruitor cu aceste minunate devoțiuni creștinești.

Dintre toate meditațiile, care ne-a pătruns mai adânc a fost aceea asupra patimilor și morții Domnului pe Cruce, care meditație ne-a întărit și mai mult credința că, în Cruce este mântuirea, în Cruce este țăriă noastră și Crucea este cununa nemuririi noastre.

Era într'adevăr frumos să vezi: alături de femei mai tinere și matroane cu capul albit de mulțimea anilor — cari prin râvna și evlavia lor, erau pentru noi o mângăiere atât de dulce și un îndemn așa de puternic.

Seria sfintelor exerciții s'a încheiat în dimineața zilei de 29 Aug. sârb. Tăerii capului sf. lui Ioan Botezătorul, cu Sfânta Liturghie, pontificală de Înalt Preasfințitul nostru Arhiepiscopul Episcopul Orăzii Dr. Valeriu Traian Frențiu, sub al cărui înalt patronaj s'au ținut ambele serii ale sf. deprinderi spirituale.

La dejun, după Sf. ta Liturghie, unde am avut cinstea și fericirea să vedem în fruntea mesei pe Excelența Sa Episcopul, Doamna preoteasă Maria Huțiu a mulțumit Excelenței Sale, în numele participantelor: pentru grija într'adevăr părintească ce ni-o poartă, dându-ne prilejul să putem gusta din deliciale harurilor divine, ce bunul Dumnezeu le revarsă cu atâtă belșug în suflete, cu ocazia sfintelor exerciții. Dna Maria Șuta a mulțumit Domnișoarei Lucreția Frențiu președinta Reuniunii Sfânta Maria din Oradea, în numele căreia s'a lansat apelul și în cadrele căreia s'au ținut exercițiile; Doamna Popovici a mulțumit Părintelui Dr. D. Niculăeș, predicatorul acelor zile, iar Doamna Eliza Dr. Pavel, cu multă căldură a mulțumit tuturor cari au inițiat și condus aceste prea frumoase

exerciții — în special Surorilor Sociale, cari cu dragoste și afabilitate de „surori,” ne au găzduit și ne au provăzut cu de toate din belșug.

Bunul Dumnezeu să răsplătească cu haruri ce rești, pe toți câți au contribuit cu ceva la realizarea acestui scop.

Noi, cari am participat, dorim din tot sufletul, să avem cât de des astfel de ocazii reconfortante — și îndemnăm cu toată căldura și dragostea sufletului pe toate surorile noastre, doamne și domnișoare, bătrâne și tinere, ca atunci când glasul de chemare al bunului nostru Păstor va suna încă odată, să alerge cu bucurie, să soarbă din izvoarele limpezi ale mântuirii, purificându-și și întărindu-și sufletele în bătă harului dumnezeesc.

Precum aurul, metalul acesta nobil, prin foc se curățește, așa și sufletul nostru oricât să fie de nobil are nevoie de acest foc curățitor — de aceste sfinte exerciții. Precum focul care arde, are nevoie să fie din când în când afățat sau alimentat cu materii combustibile, tot așa și sufletul nostru, oricât ar fi de înflăcărat de dragoste către Dumnezeu, are nevoie de aceste sfinte zile de recreare sufletească, cari sunt tot atât de combustibile pentru a spori și a mări acest foc al dragostei adevărate.

Fă, Doamne, să se întărească credința noastră din ce în ce mai mult; nădejdea în bunătatea Ta fă-o să ne sporească; și Dragostea, odată aprinsă, să nu slăbească niciodată.

Amalia Popovici.

Nouii misiuni în Dieceză.

Între 30 Iulie și 17 Sept., șapte parohii au beneficiat de rodul sf. Misiuni și anume: Tria, Cheș, Șumal, Valcăul-de-Jos, Pria, Căfelul și Derșida.

Cu bucurie notăm, chiar dela început, că deși sf. Misiuni s'au ținut în timpul când oamenii au avut mai mult de lucru și mai ales anul acesta, când tot lucrul s'a aglomerat pe ultimele două luni de vară, totuși sufletele, dornice de a și lucra mântuirea oricând, au dovedit a înțelege pe deplin cuvintele Mântuitorului: „Un lucru însă este de lipsă” (Lc. 10, 42), după cum se va arăta mai jos.

1. În Tria (Jud. Bihor, protopopiatul Marghitei) sf. Misiuni s'au ținut între 30 Iulie și 6 Aug. Timizi la început, Trienii s'au arătat în decursul săptămânii că înțeleg pe deplin rostul predicilor misionare de seara, prezentându-se din ce în ce mai mulți pentru a asculta cuvântul lui Dumnezeu cu o deosebită evlavie, nu numai externă dar mai ales interioară, dovadă numărul frumos de 444 al cuminecanților.

Solemnitatea încheierii sf. Misiuni au ridicat o credințioșii din Derna, cari în frunte cu On. P. Vasile Pitic au venit în procesiune Duminecă în 6 August, în sunetul clopotelor și al cântărilor Trienilor, cari au ținut să i onoreze cu întâmpinarea lor.

Pentru a face să rodească apoi și pe mai departe sămânța aruncată în sufletul lor, credințioșii din Tria, adunați, la școală d. m. la 4 oare, primesc cu bucurie propunerea P. misionar de a se înființa și în Tria congregația Mariană și Agrul. Se și constituie comitetul provizoriu, rămânând ca Părintele, împreună cu D-l director inv. din loc, să desăvârșească lucrul început.

La reușita acestor Misiuni au contribuit, pe lângă preotul local Ilie Popa, și P.P. Paul Silaghi, din Sântăzăr, Lazar Aurel din Chioag și Vasile Pitic din Derna. Vrețnic de amintit este și faptul că în decursul Sf. Misiuni s'au cunoscut patru perechi de concubinari, cari, după vreme îndelungată petrecută departe de Izvorul mângăerii, au putut, în sfârșit, să-și afle mângăerea sufletelor lor în împlinirea voinței celui Prea înalt.

2. În seara aceleiași zile de 6 Aug. s'au început Sf. Misiuni în Cheș, fiind de față și Mon. D. Protopop districtual Antoniu Băliban. Fiind lucrul câmpului cât se poate de presant (cărutul grâului și freeratul), când oamenii lucrau până după miezul nopții (căci îi

mai favoriza și luna), nu s'au putut prezenta într'un număr așa mare la predicele de seara. Totuși numărul cuminecărilor a ajuns la 250. Au ajutat la mărturisiri Mon. D. Protopop Antoniu Băliban, P. Man C. din Abrămut, și P. Terdic A. din Petreu. Încheierea misiunilor s'a făcut în 13 August, când biserica a fost arhiplină și când după predica misionară de încheiere P. din loc Gheorghe Moody, prin cuvinte simple, dar simțite, îndeamnă pe credințioșii săi de a-și grăbi de „munițiunea” câștigată în decursul Sf. Misiuni, pentru a nu fi surprinși de „dușmanul” sufletelor.

3. Din 13 la 20 Aug. se țin Sf. Misiuni în Șumal (jud. Sălaj, protopopiatul Șimleului). Deși lucrul câmpului și aici ca și în Cheș îi împedea pe oameni dela ascultarea predicilor de seara, totuși s'au prezentat credințioșii în număr destul de frumos la Biserică, în special în ziua de Sf. Maria 15 Aug., când s'a făcut o preafrumoasă procesiune la o cruce din marginea satului, unde s'a vorbit credințioșilor despre dăruința noastră de a recunoaște pe Preacurata de Mamă a lui Dumnezeu și a noastră, conform cuvintelor lui Isus rostite de pe cruce: „Femeie, iată fiul tău, fiule iată mama ta” (Io 26-27). Cuvintele acestea prin cari s'a inculcat devoțiunea către Preacurata au avut răsunet în sufletul credințioșilor amestecați cu câțiva sectari Bapțiști și Nazareni. S'au cunoscut în decursul Sf. Misiuni două perechi de concubinari. Numărul ce s'au cuminecat a fost 350. La reușita Sf. Misiuni, pe lângă zelul preotului local Gregoriu Babota, au mai concurat: Rys mul D. Vicar Cupcea Petru, P. Ilie Velişan și P. Teofil Băliban.

4. Duminecă în 20 Aug. seara clopotele bisericii de lemn din Valcăul-de-Jos anunță începerea Sf. Misiuni. Predica de introducere se ține în liber, arătându-se, chiar dela început, prea strâmtă bisericuța din Valcău, pentru a putea conține numărul frumos al credințioșilor veniți și de prin satele vecine. Din cauza timpului ploios predicile de seara nu s'au putut ține toate în liber. Ele au fost totdeauna ascultate de un număr frumos de credințioși. Numărul cuminecărilor a fost peste 750. — Încheierea Misiunilor a luat o deosebită solemnitate prin sfințirea crucii jubilară ridicată în fața noii biserici (acum în construcție) și sfințite în ziua de 27 Aug. prin M. On. D. Vicar P. Cupcea. Strada principală a Valcăului de Jos s'a arătat neîncăpă-

loare față de numărul mare al credincioșilor, cari în sunetul clopotelor și al cântărilor, după săvârșirea Liturghiei solemne, cântate în liber de patru preoți, s'au dus în procesiune dela bisericuța cea veche la cea nouă (în construcție), pentru a asista la binecuvântarea sfintei cruci și pentru a auzi din gura P. Vicar cuvântul de încurajare la lupta grea ce ni-o impune crucea, care e steagul de biruință al lui Hristos și prin el a oricărui creștin catolic. Insufletele cuvinte ale P. Vicar au rămas și vor rămânea adânc întipărite în sufletul credincioșilor, turburați de sectari, cari se lapadă de însuși Hristos, lăpădându-se de Crucea Lui.

În timpul binecuvântării, P. Misionar a săvârșit Sf. Liturgie, fiind ocupat înainte și în timpul Liturghiei solemne cu mărturisirile. Predica misionară de încheere s'a ținut după binecuvântarea Crucii, la bisericuța cea veche în liber. Părintele din loc Vasile Pop îndeamnă poporul, înainta de a se depărta, ca să păstreze pe Hristos în sufletul lor pe care li l'a „arătat“ Misionarul în predicile de seara.

Poporul, care venise de prin satele vecine în procesiune, după încunjurarea bisericuței se îndepărtează, cu lacrimi în ochi că l'a învrednicit Dumnezeu a și vindeca sufletul, ca și slăbănogul dela lacul Vitzeza, după cum spunea P. Vasile Pop. La reușita acestor misiuni au conlucrat, pe lângă Părintele din loc, Mon. D. Vicar Petru Cupcea, P. Victor Traian Pop și P. Ilie Petri.

5. În *Pria* precum și în *Căfel* și *Derșida*, din cauza distanței mai mari și a relei comunicații, precum și din cauza mărturisirilor, cari au continuat și după masă, nu s'au putut începe misiunile la termenul fixat pe Duminică seara. Cu toate acestea poporul, care credea că acum nu se vor mai ținea misiunile dacă n'au început la termenul înainte fixat, a frecventat regulat predicile de seara.

Noua și spețioasa biserică din *Pria*, frumos împodobită cu „ștergurile“ pline de motive naționale, în 29 Aug. (a doua zi după începerea misiunilor) dimineața la Liturgie era fixată de credincioșii evlavioși, cari au ascultat cu multă înfrângere a inimii cuvintele P. Misionar, care a arătat motivul pt. care a fost tăiat capul sf. Ioan Bot. În toate serile biserica a fost plină de credincioșii cari cu mult interes ascultau cuvântul lui Dumnezeu. Roadele ascultării s'au și arătat îndată, căci cuminecările au ajuns la 908.

Solemnă a fost mai ales ziua de 3 Sept. (Duminică) când s'au încheiat Sf. Misiuni. Valcăul de jos, lazul și alte comune au ținut a veni în procesiune, cale de peste 25 km. și aici la *Pria*, încă de Sâmbătă seara 2 Sept. Alături de *Prien* stau și cei de prin satele vecine și așa numărul participanților la procesiunea ce se face după celebrarea sf. Liturghii dela Biserica cea nouă la bisericuța cea veche din deal, apare impunător.

Reînforși din procesiune P. Misionar în fața bisericii în liber ține predica de încheiere, îndemnând pe credincioși a ținea totdeauna vie în suflet credința primită în Botez, Cuvintele simțite ale Mon. D. Protopop Aurel Ghilea, adresate „consătenilor“ săi de a păzi ceea ce au câștigat îndecursul sftelor misiuni, sunt primite cu multă dragoste din partea credincioșilor.

La reușita Sf. telor Misiuni au concurat pe lângă zelul laudabil al Părintelui din loc Gavril Pop, M. On. D. protopop Aurel Ghilea, Iosif Stanciu din Stârciu, Sabin Târnov an din Hurez-Poeniță și Emil Lobonț din Cizer.

6. În *Căfelul* românesc s'au ținut sf. Misiuni dela 4—10 Sept. Ziua de 8 Sept. (Sf. Maria mică) a fost celebrată de astă dată cu mai mult fast, căci au venit în procesiune nu numai credincioșii din Aghireș în frunte cu P. Farcău I., dar și mulți credincioși din Iaz și Valcăul de Jos. P. Misionar a ținut predică în liber despre însemnătatea nașterii Preacuratei, arătând cum astăzi oamenii, departe de a se bucura de nașterea de fii, precum au făcut Joachim și Ana, caută a se feri de ei în mod cât se poate de rușinos. Predicile de seara au fost ascultate cu mult interes de credincioși cari sau cuminecat în număr de 905. La mărturisiri au ajutat, pe lângă preotul local Grațian Flonta, P. Cristea Victor din Horvat, P. Cadar Alexandru din Căfeluș, Emil Pop din Crasna, Farcău I. din Aghireș și P. Zaha Gheorghe diu Șeredeu. Predica de încheiere s'a ținut în liber, la care a răspuns venerabilul bătrân P. protopop emerit Grațian Flonta, din ochii căruia curgeau lacrimile, văzând pe iubitul său popor credincios, care timp de 50 de ani nu l'a părăsit nici în bine nici în rău, că s'a împărțit de darul lui Dumnezeu cu atâta zel.

E vrednic de amintit faptul că parohia aceasta a fost ferită până acum de boala din zilele noastre a concubinajului. Aici și țiganii toți sunt cununați, s'au și spovedit și cuminecat aproape toți.

7. *Derșida* se bucură și ea de roadele sf. Misiuni dela 12—17 Sept. E de notat că deși s'au început sf. Misiuni cu două zile mai târziu decât cum era fixat, totuși credincioșii s'au arătat înțelegători chiar dela început, venind la predicile de seara în număr frumos, dovadă cuminecările cari s'au urcat la 620.

La ziua sf. cruci la 4 d. m. întreg poporul în sunetul clopotelor (cari au un sunet aparte de ale altor parohii, căci se trag în „trei persoane“) pornește în procesiune pentru a întâmpina pe Bobotani, cari, conduși de harnicul lor Părinte, vin ca să asiste la binecuvântarea eucharistică și la predica ținută din partea P. lui Misionar la bisericuța de lemn (în liber) din *Derșida*. — Cuvintele P. lui Misionar despre însemnătatea înălțării sf. Crucii (înălțarea și prețuirea suferințelor ca și cel mai eficace mijloc de sfințire) sunt ascultate cu mult interes.

La buna reușită a acestor sf. Misiuni au conlucrat pe lângă zelul preotului local Iosif Cavași, M. On. D. protopop emerit, Valentin Copos din Bobota și P. Nicolae Gherman din Sighet.

Incheierea s'a făcut după liturghia solemnă celebrată de patru preoți și doi lectori.

Incheind această expunere sumară asupra sf. Misiuni din cele 7 parohii, rog pe bunul Dumnezeu să facă să crească și să rodească cât mai mult sămânța aruncată în sufletul credincioșilor și să învrednicească de atari comori sufletele tuturor parohiilor noastre.

P. M.

— **Convertiri.** În *Bobota* (jud. Sălaj) au trecut Duminică în 15 Oct. crt. la religia gr. cat. română doi reformați (Carolina Szénási și Valentin Kiss). Primirea lor s'a făcut în cadre solemne în fața întregului popor credincios. Numiții convertiți în curs de un ceas-două au primit patru Sacramente (Mirul, Pocăința, Euharistia și Căsătoria). Primirea a oficiat-o Mon. Păr. Valentin Copos asistat de clericul-lector Alexă Pop.

Morala și credința.

de prof. Iosif Frolo.

III.

Din cele spuse până aici, credem că oricine nu este prevenit în contra moralei creștine, trebuie s'o recunoască drept singura care satisface, în întregime, rațiunea omenească în năzuința ei de-a stabili legile pe care trebuie să le urmeze omul întru atingerea scopului său suprem, și prin aceasta — pe de o parte — să se ridice până la cel mai înalt ideal pe care rațiunea îl poate concepe, iar — pe de alta —, ca o consecință, să atingă și fericirea cea mai desăvârșită, atât socială cât și individuală.

Morala și credința creștină inseparabile.

Să cercetăm, acum în ce raporturi se află morala creștină cu credința, căci — în expunerea noastră de mai sus a moralei lui Isus Christos nu l-am considerat pe Isus Hristos ca Dumnezeu, în ale cărui cuvinte să credem pentru că din cauza calității sale divine, nu poate nici greși, nici spune vreun neadevăr. L-am socotit ca simplu om, ca un filosof sau legiuitor pur omenesc și i-am judecat morala lui din punctul de vedere exclusiv rațional. Faptul că binele suprem al omului, în morala creștină, este însuși Dumnezeu, nu înseamnă că, pentru aceasta, morala creștină depășește limitele rațiunii, căci am văzut, până și filosofii din antichitate, punându-l pe Dumnezeu ca fiind supremă pentru om. Afară de aceasta existența lui Dumnezeu și atributele Sale pentru care El se impune omului ca îndreptar al faptelor sale face parte tot din filosofie, fără a intra în teologie, adică fără a fi nevoiți să facem apel la revelație, temelul teologiei.

Totuși, mare deosebire este între modul de-a te apropia de Dumnezeu pe calea revelației și ceea ce poți face numai cu rațiunea. Martori admirabili ne sânt Aristot și Platon cari au descoperit și' dovedit existența lui Dumnezeu, însă după acest efort ei au rămas muși de respect, de admirație și de firească slăbiciune omenească în fața infinitului. „Este greu să descoperi pe Creatorul universului, iar după ce l-ai descoperit este cu neputință să vorbești în mod vrednic despre El,” spune Platon arătând, tot de odată, în ce raport poate sta făptura omenească față de Creatorul Universului, dacă acesta, nu s'ar coborî cu aflata dragoste până la ea. Și de fapt, dacă aprofundăm cât de puțin morala creștină, vedem îndată că ea este absolut inseparabilă de credință. Chiar cuvintele citate: „Iubește pe Domnul [Dumnezeul tău din toată inima ta . . .” etc. ascultate ca roșite nu de gura unui om oarecare, ci de Dumnezeu făcut om, iau cu totul alt relief și altă putere de-a cuceri inimile noastre. Cu totul altfel reacționează mustrarea cugetului când greșala pe care ai făcut-o, o simți numai sub lumina acea vagă de absolut, (deci de Dumnezeu), că ai făcut rău pentru că este rău să faci răul, și altfel când simți că greșind ai comis un păcat, adică ai contribuit și tu la răstignirea și patimile lui Isus Christos, Domnul tău, care te-a iubit cu o iubire infinită încă înainte ca tu să fi venit pe lume și care, pentru a-ți deschide fericirea raiului pierdut, nu s'a dat în lături să se intrupeze, ca să sufere și să moară pentru tine.

Dar mai mult încă: morala creștină este ca o plantă la care, nu numai în rădăcină și tulpină, dar

până în cea din urmă cracă și frunză circulă seva revelației divine; nu numai sămânța, dar și florile și fructele toate sunt însemnate cu pecetea domnească a divinității. Rădăcina, pentru că cele două porunci ale sale fundamentale au fost revelate lui Moise și apoi roșite de către Isus Christos, Dumnezeu om. Tulpina, pentru că legile explicative ale constituției, cum am pusea numi poruncile iubirii de Dumnezeu și de aproapele, legile decalogului s'u fost de asemenea revelate lui Moise și întărite de Christos Domnul. Crăcile și frunzele, adică regulamentele și deciziile ministeriale, pentru că interpretarea legilor, în amănunte mergând până la cazurile individuale sunt decretate și controlate de autoritatea, tot prin revelație infailibilă a conciliilor ecumenice și a Sf Părinte. Nu trebuie nici o clipă pierdut din vedere că legile moralei creștine, sunt, nu numai norme de conduită, dar și adevăruri de credință.

Pe de altă parte, sămânța, adică energia vitală, florile și fructele, adică rezultatele împodobitoare și folositoare, deci, în morală, forța pentru a săvârși actul virtuos, precum și repetarea lui până la formarea virtuților și obținerea efectelor acestor virtuți, toate acestea sunt bazate pe har, adică pe ajutorul supra-natural al lui Dumnezeu care nu s'a mărginit la a indica omului scopul său și căile pentru a-l atinge, dar l-a pus la îndemână și mijloacele pentru a-l urmări. Sf. Taine sunt canalele prin care harul neapărat trebuincios pentru a ține poruncile, este din belșug acordat omului.

Mai departe încă, nu numai că legile morale sunt și dogme în acelaș timp, nu numai că unicul mijloc pentru a pune în aplicare morala creștină este harul și tot ce ni-l dobândește, Sf. Taine și rugăciunea, dar chiar celelalte dogme, în aparență separate de morală, își au răsunetul lor în viața noastră morală, căci fiecare cuvânt al lui Christos este cale, adevăr și viață, iar legile toate ale moralei fac un singur tot inseparabil în tocmai ca și adevărurile toate de credință. Și după cum nu putem refuza de a crede nici o singură toată din cele revelate, fără a pierde credința însăși, întru cât trebuie să credem dogmele, pentru că Dumnezeu le-a revelat, și a nu crede una singură înseamnă a înceta să respecti cuvântul lui Dumnezeu, tot astfel și în morală, trebuie să observăm toate poruncile lui Dumnezeu, dacă vom să ajungem la El, să atingem scopul nostru suprem, pentru că o singură poruncă neștinută, înseamnă a țigui pe Dumnezeu în dragostea Lui, din cauza căreia suntem ținuți să respectăm oricare din poruncile Lui, așa cum spune lămurit apostolul Iacob (II, 10): „Oricine va păzi toată legea, dară va greși într-una, s'a făcut tuturor vinovat.”

De ce natură este această atât de strânsă, absolut inseparabilă legătură dintre morala și credința creștină și ce rezultă de aici? Legătura indisolubilă dintre morală și credința creștină nu prezintă de altminteri absolut nimic nou sau anormal; constatăm doar încă odată adevărul spuselor lui Taine, pe care le-am citat la începutul conferinței noastre: „Fiecare psihologie naște o morală.” Orice morală se bazează pe o concepție despre viață. Dogma creștină este baza și generatoarea moralei creștine, nu invers. Însă noi am arătat mai sus că dacă morala se naște din

psihologie, nu e mai puțin adevărat, că, la rândul ei, morala este una din probele valorii psihologiei care a născut-o. Morala nu demonstrează dogma — respectiv psihologia generatoare — ci numai o probă. Este o nuanță destul de marcantă, înlocuind ca în matematică unde, bună oară, altceva înseamnă a demonstra pentru ce: $16:2=8$ și altceva înseamnă a face proba că $16:2=8$ prin aceea că $2 \times 8=16$. Dar cu toate acestea și proba spune mult. Spune chiar în deajuns ca să facem credit unei operații aritmetice pe care am probat-o, fără a pretinde luxul de a-i face și demonstrația.

Astfel din raporturile ce există între morală și credință rezultă că morala creștină, fiind nu numai incomparabil superioară, din punctul de vedere pur rațional, oricărui alt sistem de morală, dar chiar în mod absolut satisfăcând rațiunea omenească, și în același timp bazată pe dogma creștină și absolut inseparabilă de toată concepția de viață creștină, chiar această concepție despre viață, ca pură filosofie, este singura cu sorți de a satisface în mod absolut exigențele rațiunii omenești.

Datoria Agrului:

a) atracția exemplului bun.

Și, așa fiind lucrurile, vă întreb dacă noi, care avem fericirea de a cunoaște și de-a gusta comoara incomparabilă a învățării lui Isus, putem rămâne cu mâinile în sân la văzul nemărginitei mizerii sufletești a celor care trăesc departe de Dumnezeu, pentru că nu-l cunosc și nici nu vor să-l cunoască învățătura Lui? Nu numai fireasca tendință a aceluia, care se bucură de un bine imens, de a-l împărți cu semenii săi, dar chiar porunca divină de a-i iubi pe toți semenii noștri ca pe noi înșine, așa cum El ne a iubit pe noi până la jertfa vieții, ne obligă de a face tot posibilul pentru a-i împărtăși și pe ei de binefacerile credinței noastre. Este chiar rațiunea de a fi a Agrului de-a întreține și de-a înviora, printre membrii săi și față de orice om cu bunăvoință, flacăra sfântă a credinței, prin toate mijloacele pe care le putem avea la îndemână. Și ne facem din aceasta cea mai sântă datorie de patriotism, în același timp, pentru că numai o adevărată renaștere creștină ne poate salva din trista situație în care am ajuns, tocmai fiindcă prea mult s'a nesocotit legea lui Dumnezeu. *Așa dar ne vom trudi să facem cunoscută tuturora ce credem și pentru ce credem.* Căci prima cauză a îndepărtării multora de adevăr este că nu-l cunosc. Chiar morala creștină este departe de-a fi bine cunoscută de către foarte mulți din ai noștri. Câți încă mai cred că practicarea ei este ceva extrem de greu și uilă cuvintele mântuitorului: „Luați jugul meu preste voi căci jugul meu este bun și sarcina mea ușoară.” (Mat. XI. 29—30). Și câte prejudecăți în privința dogmei, despre care își închipuie că încătușează mintea omului.

Să scriem, să vorbim, să strigăm și de pe acoperișuri adevărul, căci fericii vom fi, dacă din cei ce ne vor asculta o sulfă vor râde și ne vor batjocuri, dar unul tot va deschide ochii, va recunoaște adevărul și-l va îmbrăși cu tot sufletul.

Însă pe lângă ignoranță, cauza și mai mare pentru care biserica Domnului rămâne de alătea ori pustie, este reaua voință, sau indiferența. Ar fi greu de spus ce se întâmplă mai des: să întâlnești reavoință sau indiferență; parcă mai grea de înlăturat este inerția decât dușmănia celor mai mulți; căci văd adevărul,

dar trăesc ca și când nu l-ar vedea; despre aceștia a scris apostolul Iacob cuvintele severe: „Drept aceea cel ce știe a face bine și nu face în păcat este.” (IV, 17) Dar ce mijloc avem pentru a câștiga bună voința fraților noștri? Mijlocul pe care Agrul îl preferă este atracția exemplului bun *Verba docent, exempla trahunt!* Practicarea credinței creștine este cel mai elocvent apostolat, și anume, practicând în întregime morala lui Christos, dar mai ales făcând să iasă în evidență nu acele virtuți cari pe deoparte stârnesc admirație, iar pe de altă parte nasc îndoeli din cauza ostentației lor, sau relativ la sinceritatea lor, virtuți pe care și cei necredincioși le practică uneori, ci acele virtuți care sunt nota eminentă caracteristică și distinctivă a creștinului, iubirea aproapelui în gradul cel mai înalt și sub toate aspectele ei. Aceea continuă și adâncă iubire care nu se descurajează nici de trădarea, nici de disprețul, nici de răutatea semenului Tău și care termină prin a-l câștiga, pentru Dumnezeu; aceea virtuțile care-l îndemna pe un Sf. Francisc de Sales să-i spună unui nobil care, după ce i făcuse tot felul de neplăceri, i se adresă, într-o zi, cu tonul cel mai amenințător: „Domnule, chiar dacă Ți-a îmi vei scoate un ochiu, nu mă vei împiedica de-a te privi cu celălalt în modul cel mai afectuos.”

b) arma rugăciunii.

Însă, onorat auditor, pe lângă opera de luminare a mulțimei, în privința adevărilor celor mari și pe lângă apostolatul bunului exemplu, Agrul înțelege să întrebuințeze, mai presus de toate, *arma rugăciunii*. Este mijlocul cel mai înalt și cel mai puternic pentru a-i face pe oameni să îmbrășișeze adevărul sfânt al religiei lui Christos. Mântuitorul în persoană a făgădui în chipul cel mai solemn, că nu există ajutor de sus, care să nu se dobândească prin rugăciune. Cuvântul scris al lui Dumnezeu este azi răspândit prelungind pentru cire vrea să-l primească. Cuvântul exemplului bun de asemenea îl găsește acela care vrea să-l vadă. Dar cine are puterea de a cuceri voința semenului său pentru adevărurile supranaturale? Numai puterea ajutorului supranatural, adică a harului poate împlini aceasta. De aceea cuvintele și exemplele noastre vor da rod înru cât le unim cu ruga fierbinte către Atotputernicul, pentru frații noștri rătăciți de la turma Lui. Puterea rugăciunii este nemărginită. Oricât de mare să fie — și din nefericire este nespuse de mare — slăbiciunea și răutatea oamenilor, rămâne, totuși, mică față de înfinitatea Divină, a puterii și a milosivirii lui Dumnezeu. Dacă ar fi s'o îndreptăm noi, evident că n'am ajunge nici odată. Dar Dumnezeu, o poate face oricând. Și pentru că aceasta atarnă de voința lui Dumnezeu, să înduplecăm această voință prin mijlocul căruia El ne-a spus că nu i va rezista rugăciunea. Și rugăciunea să fie făcută tocmai având în vedere măreția lucrului cerut și acela care nouă ni se pare imposibil din cauza greutății, să-l credem și să-l sperăm realizabil prin bunătața și atotputernicia lui Dumnezeu. Căci credința cu care facem rugăciunea, încrederea cu care așteptăm împlinirea ei și iubirea cu care i-o cerem, acestea câștigă inima lui Isus și obțin victoriile cele mai neașteptate.

De aceea îngăduiți-ne să ne încheiem conferința noastră, îndreptându-ne tot gândul și toată inima către Atotputernicul, spunându-i cu credință, nădejde și iubire: *Vie, Doamne, împărăția Ta; Vie și rămâie în vecii vecilor. Amin.* Prof. Iosif Frollo, București.

CRONICI

— **Incheierea pelerinajului.** Duminecă, 15 Octombrie a. c., a avut loc în catedrala noastră din localitate solemnitatea încheierii pelerinajului. Liturghia arhierescă a fost oficiată de P. S. S. episcopul Valeriu Traian Frențiu, asistat de părinții canonici, sub durata căreia a cântat corul maestrului Hubic. La sfârșitul sf. liturghii, P. canonic *Ioan Coltor*, fost subsecretar de Stat, a rostit o înălțătoare predică, făcând, în calitate de conducător al pelerinajului, o succintă dare de seamă asupra lui. Motivul ce a determinat acest pelerinaj a fost cinstirea patimilor Domnului, dela săvârșirea cărora s'au împlinit 19 veacuri, în acest an sfânt. Pelerinii au luat drumul Romei și nu al Ierusalimului, fiind că acolo e urmașul Sf. Petru, papa, locjiitorul lui Cristos pe pământ și tot acolo se păstrează crucea pe care a fost răstignit Mântuitorul, piroanele, coroana de spini și chiar inscripția Lui de pe cruce. Nicăiri, deci, pelerinii n'ar fi găsit mai multe urme materiale ale dramei dumnezeiești ce s'a petrecut odinioară pe muntele Golgota, ca în această metropolă a creștinătății. Și unde s'ar fi întâlnit cu mai mulți frați de aceeași credință, ca pe aceste meleaguri? O simplă înșirare a localităților atinse de pelerini (Veneția, Padova, Firenze, Assisi, Roma, Napoli, Genova, Milano), arată în de ajuns adevărul acestor cuvinte. Având pelerinii cu ei și corul maestrului Hubic, precum și un considerabil număr de doamne și domnișoare, în costume naționale, impresia lăsată de ei a fost din cele mai încântătoare. În biserica Sf. Anton din Padova; bunăoară, de o parte îi priveau Englezi, iar de altă parte Francezi. Oratorul a evocat apoi cu toată căldura înalta semnificație a audienței avute de pelerini la Sf. Părinte. Binecuvântând Sf. Sa în chip deosebit tineretul, a binecuvântat însăși istoria viitoare a României, fiindcă acest tineret va crea această istorie. Nu mai puțin înduioșătoare a fost amintirea rugăciunilor făcute de pelerini în Milano, la mormântul sfântului Carlo Borromeo, patronul Majestății Sale Regelui Carol II al României. Indesebi sugestive au fost comparațiile făcute de orator între ciuma de atunci și criza economică de acum; între spiritul de jertfă și de ispășire ce s'a cerut pentru mântuire atunci și între același spirit de acum. Și ce ochiu a rămas neumezit de lacrimi, când a aflat că, nu odată, la sfintele noastre leturghii, oficiate în rândul întâiu pentru pelerinii noștri, s'au împărțit cu sfânta cuminecătură românească atâția frați italieni și de alte neamuri? Se poate o probă mai concludentă despre utilitatea pelerinajelor și despre misiunea cea mare ce are Biserica Unită de-a ne face cunoscuți și iubiți în străinătate și sub raport religios? — Oricum, Oradea are marea mângâiere să constate că pelerinajul, pornit de aici, aici s'a și încheiat, cu un bilanț sufletesc din cele mai active. Lucru mare în zilele acestea, când toate bilanșurile noastre sunt deficitare!

Ca dovadă a impresiei înălțătoare produse de pelerinajul românesc putem cita nu numai oficiosul Vaticanului *L'osservatore Romano* din 5 Oct. a. c.*) care se ocupă la loc de frunte cu acest pelerinaj, ci și următorul fragment dintr'o scrisoare adresată P. S. S. episcopului Valeriu Traian Frențiu din Civitella d'Agliano la 9 Oct. a. c., de un înalt demnitar ecle-

*) Menționăm în altă parte a revistei aprecierea corului din articolul din chestiune. (N. Red.)

siastic: »Liturghia arhierescă a lăsat acestei populații o profundă impresie și o bucurie de nedescris. Ei mă roagă s'o mai vadă odată și la anul«.

Cine are urechi de auzit să audă!

— **8 Septembrie la Băița.** Mica parohie de munte Băița a ținut să serbeze cu pompă cât mai mare ziua de 8 Septembrie, când e și hranul bisericii de-acolo. Drept aceea, sub conducerea zelosului lor paroh D. Saitoș, au pregătit din vreme, cu mari jertfe, o foarte frumoasă cruce de marmoră albă care s'a sfințit în amintirea Anului Sfânt. Congregația Mariană, înfiripată nu de mult, și-a pregătit Steagul lucrat frumos de persoane cu inimă pentru cele sfinte. Iar Congregația însăși își aștepta promoția solemnă a celor 75 de membrii. Pentru ca aceste trei mari evenimente să aibă un fast și mai sărbătoresc, s'a cerut să se trimită un delegat dela Oradea, pe care l-a primit în persoana P. I. Gârleanu. — Având Băițenii inimă bună și credința vie, nu se putea să nu se vadă rezultatul. S'au mărturisit și cuminecat 110 persoane. A luat parte tot satul și au cântat frumos în paraclis, la Sf. Liturghie și la ceremoniile sfinte în timpul cărora mulți au vărsat lacrimi de mângâiere. Și a rămas în toți și mai adâncă convingerea, că dacă timpurile sunt grele, Dumnezeu e nemărginit de bun și mare pentru toți cari îl slujesc și-L iubesc. Nu de mult și-au zidit bisericuța, pe care o țin într'o curățenie exemplară și o împodobesc femei și fete pe întrecute cu florile cele mai frumoase. Acum își au și Crucea frumoasă în piața de lângă biserică, ca un îndemn la muncă și la răbdare și Societatea Mariană ca un lagăr al întăririi sufletești și al progresului în virtuți. Băița e o parohie fruntașă în cele sufletești și o putem da pildă de viață creștinească și realizări bune. Dumnezeu să răsplătească pe cei ce lucrează spre slava Lui!

— **Români la Institutul Papal Oriental din Roma.** După cum rezultă din darea de seamă prospect a acestui institut, între cei 45 de elevi, aparținând la 20 de nații, doi sunt Români. Nu li se arată numele. Regretăm. În schimb, aflăm cu mare bucurie că Păr. canonic din Blaj, Ioan Bălan, membru al Comisiunii pentru codificarea dreptului Bisericii Orientale, prelat papal, predă limba română în două ore pe săptămână. E o mare cinste aceasta nu numai pentru Sf. Sa ci și pentru neamul nostru. Limba paleoslavă, aceea care a apăsat timp de secole, ca un munte, asupra gândirii românești, se predă numai într'o oră pe săptămână.

— **Mărturii.** Arhipresbiterul *Serghe Boulgakoff*, fost profesor la universitatea din Moscova, acum profesor la Institutul rus de teologie ortodoxă din Paris, a publicat nu de mult un interesant volum »L'orthodoxie« (în 12 cartonat, 270 pag. 1932, prețul 15 fr. fr.). Cu toate alogismele de care suferă această lucrare și care va accentua, din nenorocire, și mai mult boala sufletului rusesc, precum scrie ziarul *La Croix* din 15 X. a. c., ea totuși conține o prețioasă mărturisire de credință, cu atât mai vrednică de reținut, cu cât este mai rară. Vorbind de sinoadele ecumenice, el spune textual: »Primatul, în sinod, aparține Papei. Tot Papei aparține proclamarea definițiilor sinodale, președinția Sinodului ecumenic, dacă va fi să se întrunească unul«. (L'orthodoxie p. 130).

— **Jubileul pâr. canonic N. Brinzeu.** În ziua de 30 August a. c. P. Brinzeu a împlinit 25 de ani de preoție. Cu acest prilej, P. S. S. Episcopul Alexandru Nicolescu a ținut să prezinte părintelui canonic felicitările sale și ale clerului eparhial, în cadrele adunării generale a Reuniunii de misiuni, al cărei vrednic președinte este sărbătoritul. În adevăr, nicio eparhie nu are o Reuniune de misiuni atât de activă. Cele mai multe se restrâng la activitatea ce le-o indică chiar numele lor: de-a organiza misiuni pe sate. De sigur, o problemă vitală și de căpetenie. Dar cea din Lugoj face ceva mai mult: se ocupă și de editură. Ea își dă seama că acțiunea de pe amvon și din scaunul sfinteii mărturisiri a preoților misionari nu e suficientă, în împrejurările de față. Ea trebuie să fie secundată de o acțiune paralelă, pătrunsă de acelaș duh misionar, de-a răspândi cuvântul lui Dumnezeu, printre credincioși, și în forma mai durabilă a tiparului. De aici a izvorit o serie întreagă de broșuri, datorite cea mai mare parte harnicului președinte al acestei Reuniuni, pâr. Brinzeu. — În general, puțini au înțeles și înțeleg ca Sf. Sa importanța presei. De aceea abia vei găsi nu numai în eparhia Lugojului și în Biserica Unită, ci și în alte biserici și eparhii, un preot ostaș atât de iscusit al condeiului. Sf. Sa a întrebuițat și întrebuițează, cu egală dibăcie, întreg armamentul presei: dela cronica și notița informativă, de câteva rânduri, la revistă sau ziar, până la tratatele savante și pretențioase, destinate Academiilor. Pe lângă activitatea de misionar și de publicist, Sf. Sa a dezvoltat una foarte remarcabilă de catehet, tipărind o serie întreagă de manuale de religie, atât pentru cursul primar, cât și pentru cel secundar. Abia există, în ultimul sfert de veac, problemă de viață pentru Biserica unită, cu privire la care pâr. Brinzeu să nu-și fi spus cuvântul său autorizat și ascultat. Iată, de ce sărbătoarea Reuniunii de misiuni din Lugoj nu e numai a acelei eparhii, ci a întregii Biserici Unite și iată, pentru ce felicităm și noi, împreună cu P. S. Alexandru Nicolescu, din tot sufletul nostru, pe cel sărbătorit. La mulți ani!

— **Noui ajutoare pontificale pentru Români.** Cetim în No. 4 din 15 Iulie a. c. al buletinului oficial al Congregației de Propaganda Fide: »Acta Pontificalium Operum a propagatione fidei et a Sancto Petro Apostolo pro clero indigeno« că arhidieceza latină din București a fost ajutată cu suma de 34.000 lire italiene, dieceza latină de Iași cu 24.000; misiunile diecesei de Făgăraș cu 15.000; cele din Lugoj cu 13.000; cele din Maramurăș cu 7000; ale Rutenilor din Bucovina cu 3.000. În total 96.000 de lire, adică aproape un milion de lei. Ce bine îndeplinește Papa, urmașul Sf. Petru, porunca Mântuitorului de a întări pe frații săi, nu numai cu rugăciunea, ci și cu fapta! Să ne rugăm pentru el!

— **25 ani de preoție a Mons. Dr. A. Gabor.** La 12 Sept. a. c. Mgr. Gabor, directorul institutului »Presa Bună« din Iași a împlinit 25 ani de preoție. Cu acest prilej, s'a celebrat în catedrala de acolo o liturghie solemnă cu trei preoți, la care a luat parte și P. S. S. episcopul Mihai Robu și un mare număr de credincioși, iar în ziua de 17 Sept. a avut loc un

frumos festival în cinstea sărbătoritului, când toate societățile catolice i-au prezentat călduroase felicitări. Pâr. Gabor a mulțumit emoționat și a împărțit tuturor câte o amintire dela această frumoasă aniversare. Prețuind marile vrednicii ale Pâr. Gabor pentru dezvoltarea și organizarea Presei Catolice, aderăm și noi la această inițiativă, urând sărbătoritului ani mulți de activitate rodnică. (ig).

BIBLIOGRAFIE

— **Ottocar Prohászka, Concepția superioară a vieții.** În românește de Ioan Rinea, Hârseni-Făgăraș, 1932, format 8°, p. 354, pr. 125 lei.

Veacul nostru e foarte bolnav. Răsboiul din urmă a lăsat răni cumplite, trupești și sufletești. Cele dintâi se închid cu timpul. Cele din urmă se deschid și inveninează tot mai mult. Unicul leac e credința creștină. Ea singură poate tămădui și întrema atâtea suflete bolnave. Mai ales, când această credință are slujitori vrednici ca fostul episcop al Albei Regale (Székesfehérvár) din Ungaria. Autorul nu este necunoscut cetitorilor români. Două serii de conferințe „Isus Cristos și viața modernă“, apoi „Apostolia modernă“ au fost splendid tălmăcite în românește de Pâr. protopop dela Cluj, Dr. Ilie Dăianu. Aceste traduceri au fost gustate și prețuite chiar de I. L. Caragiale. De atunci a mai adus traduceri din acest eminent scriitor catolic maghiar și „Unirea“, precum și alte publicații periodice românești. Cineva începuse să traducă vestitele lui Meditații asupra evangheliei. — Iată, însă, că I. R. ne dă într-o bună traducere românească una din cele mai ample și pretențioase opere ale marelui autor maghiar: „Concepția superioară a vieții“, această strălucită critică a civilizațiunii tehnice moderne. Deși nu împărtășim aprecierea exagerată a editorului maghiar, Anton Schütz, care proclamă această operă „o apologie unică“, superioară celebrelor Mărturisiri ale Sf. Augustin, iar pe autorul ei profet-poet de calibrul lui Dante, totuș nu putem felicita în deajuns pe traducătorul și editorul român că ne-a făcut acest dar ales de Anul Sfânt. Literatura maghiară, de sigur, nu are multe lucrări de valoarea acesteia. Dar cetitorii acestei literaturi sunt tot mai puțini. Și ca mâine ei se vor reduce la o infimă minoritate. Români trebuie să fie, deci recunoscători traducătorului pentru buna alegere și fericiți în terpretare ce a dat acestei cărți. Pentru a o transpune și mai mult în actualitatea vieții, traducătorul român i-a adăugat câteva note marginale extrem de captivante. Bibliotecile protierești și parohiale, apoi cercurile Agrului anevoie pot face o achiziție mai folositoare decât această traducere. Iar pentru intelectualii ea trebuie să fie neapărat un ghid.

— **Alfons Rodriguez S. I., Calea desăvârșirii creștinești.** Vol. I. Trad. P. Dr. Aloisie L. Tăutu, Oradea, 1933, format 8°, p. 414, pr. 80 lei. Autorul acestei celebre lucrări ascetice a fost timp de 40 de ani îndrumătorul duhovnicesc al părinților și fraților în Isus Cristos. Dovedind o destoinicie rară, aceștia l-au rugat să le comunice și în scris folositoarele sale povețe. Ascultând rugămintea lor, la sfârșitul carierei sale, autorul ne-a dat o lucrare în patru volume, ce constituie o capodoperă a literaturii ascetice. Ea e menită să fie o oglindă fidelă, în care, privindu-se zilnic sufletele cetitorilor, să-și poată îndrepta scăderile și slăbiciunile și să încerce a deveni tot mai frumoase și mai plăcute înaintea lui Dumnezeu. De aceea nu putem recomanda în deajuns această folositoare lucrare tuturor celor dornici de înaintare. Răspândirea ei în cercuri largi va fi o adevărată mângâiere pentru redactorul nostru care a tradus-o, pentru harnicele profesoare dela institutul Notre Dame din Oradea care l-au ajutat în această lucrare, dar mai ales pentru ei înșiși. Căci bunurile spirituale au rădăcini amare, dar roade dulci. (i g.)